

EZERMEISTER

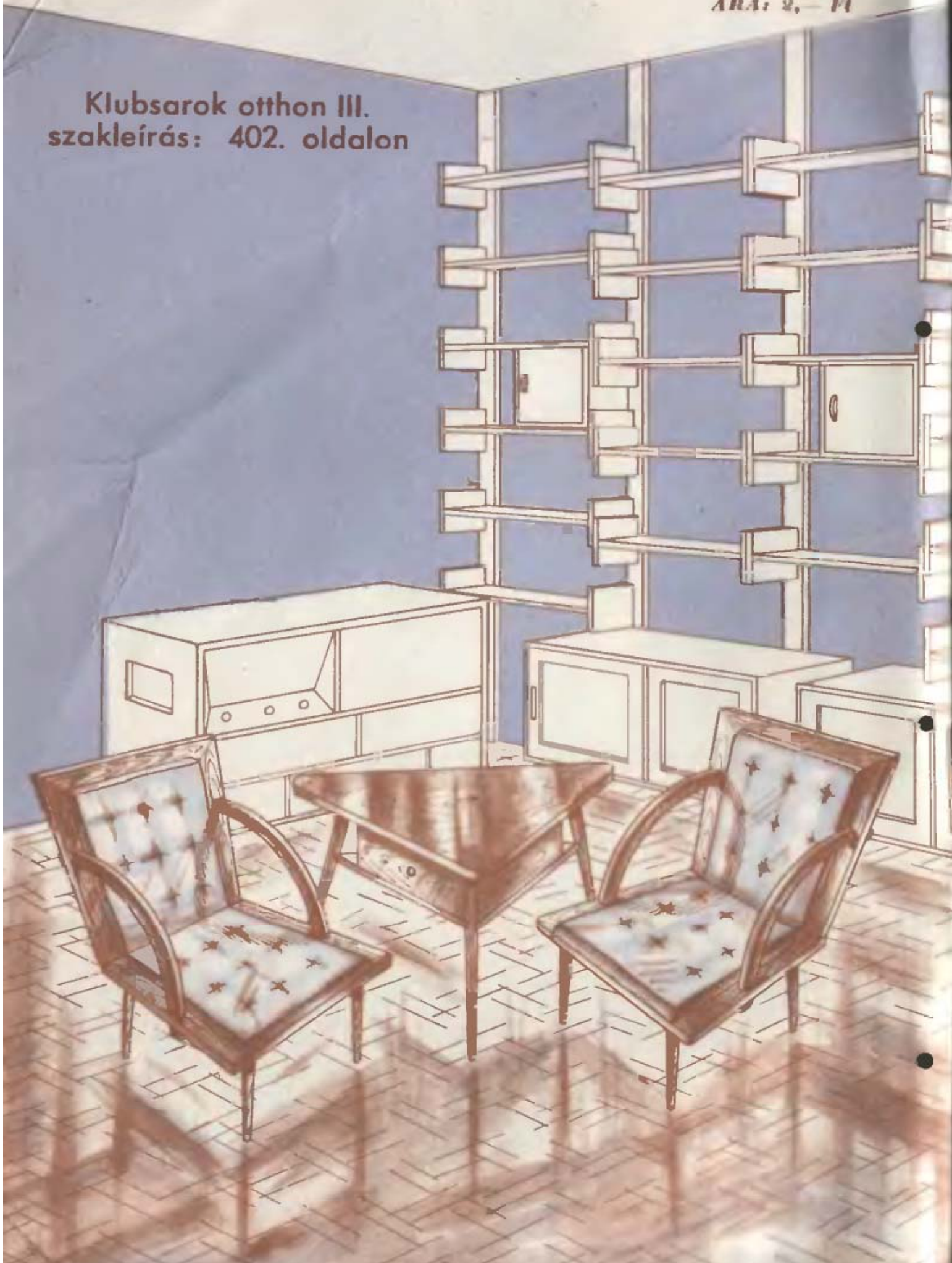

Bollog' Ujévet!

1961. DECEMBER

ÁRA: 2,- Ft

Klubsarok otthon III.
szakleírás: 402. oldalon

AZ ÖTLETPÁLYÁZAT

Örömmel tájékoztatjuk olvasóinkat, elsősorban az ötletpályázat résztvevőit és az érdeklődőket, hogy a januárban meghirdetett ötletpályázat 463 pályázattal zárult.

A pályázók nagy része eredeti, gyakorlatias, belföldön kapható anyagokból készített, izléses formájú és még nyomtatásban nem közölt ötlettel vett részt a pályázaton.

A ZSÜRI:

Burda Ferenc (az Ezermester és Öttörőboltok Vállalat osztályvezetője), Juhász László (az Iparművészeti Tanács főtitkára), Komlóssy Jenő (a Magyar Tudományos Akadémia gépész főmérnöke), Mayer Rudolf (a KISZ KB munkatársa), Üveges József elnök (Kossuth-díjas professzor), Vermes Miklós (Kossuth-díjas tanár), Vörös Gyula (iparművész),

MÉLTÁNYOLTA

a pályázat eredeti feltételei mellett, a pályamunkákban megnyilvánuló humánus megfontolásokat, az újszerűségekre való törekvést mind az anyagfelhasználásban, mind a barkácságak bővítésében, és különösképpen a városi és falusi ezermesterek munkáját megkönnyítő és segítő elképzeléseket;

ERDEMÜK SZERINT

ítélte oda a legjobb 10 pályaműnek a kitűzött díjakat;

ELISMERÉSET FEJEZI KI

azoknak a pályázóknak, akik megfelelő lehetőségek híján nem válthatták valóra elgondolásukat a kívánt színvonalon, de megküzdöttek helyi nehézségeikkel.

PÉLDÁJUKON OKULVA

a szerkesztőség a szakköri mozgalom kibontakoztatásával igyekszik elősegíteni a különböző körülmények között tevékenykedő ezermesterek munkafeltételeinek megjavítását.

GY
Ö
Z
T
E
S
E
I

- I. SZITAS SANDOR lakatos, Dévaványa, Gábor Aron Termelőszövetkezet
- II. HAVAS SANDOR tanársegéd, Budapest, Iparművészeti Főiskola
- III. TÓTH MIHÁLY tud. munkatárs, Budapest, Méréstechnikai Központi Kutató Laboratórium
- IV. CZENE IMRE asztalos, Makói Gépgyár
- V. BUZÁS PÉTER—RÁCZ GYÖRGY Budapest, Madách Gimnázium III. o. tanulók
- VI. ANDEL JÁNOS technikus, Nagykanizsa, Meteorológiai Állomás
- VII. RÁCZ JÓZSEF—TÓTH JENŐ műszerészek, Pápa, ELEKTERMAX
- VIII. BEREGSZÁSI FERENC tanár, Barabás Ált. Iskola
- IX. RENGEI FERENC gyengeáram-szakos V. évf. hallgató, Budapest, Műegyetem
- X. BERTA IMRE osztályvezető, Budapest, Nehézipari Minisztérium

Pályaműveiket sorra közöljük.

7 NYELVEN

Beszél

SZITAS SÁNDOR
pályaműve
I. díj: AT 401-es
TV-készülék

Egyetlen gép: egy egész műhely

Fűrő-faragó barkács-szenvedéllyel terveztem ezt a mindentudó masinát. De a terv csak terv maradt, hozzáfogni nem tudtam mindaddig, amíg az ötletpályázatot el nem olvastam. Figyelmemet megragadta. Ezt követően szinte hajtottam magam, mert hasznosat láttam benne és amint épült, mind jobban és jobban örültem neki, most már a szakmai vágy is hajtott. Hozzáfogtam az anyag ösz-

szegyűjtéséhez. Olyan barkácsgépet akartam, amely egy meghajtással

1. csiszolókorong,
2. esztergapad (1100 mm csúcstávval),
3. áttét (tranzmisszió),
4. fűrőgép,
5. fűrészgép (satuval),
6. kompresszor,
7. meghajtó villanymotor,
8. marógép és egyben
9. szerszamos láda is.

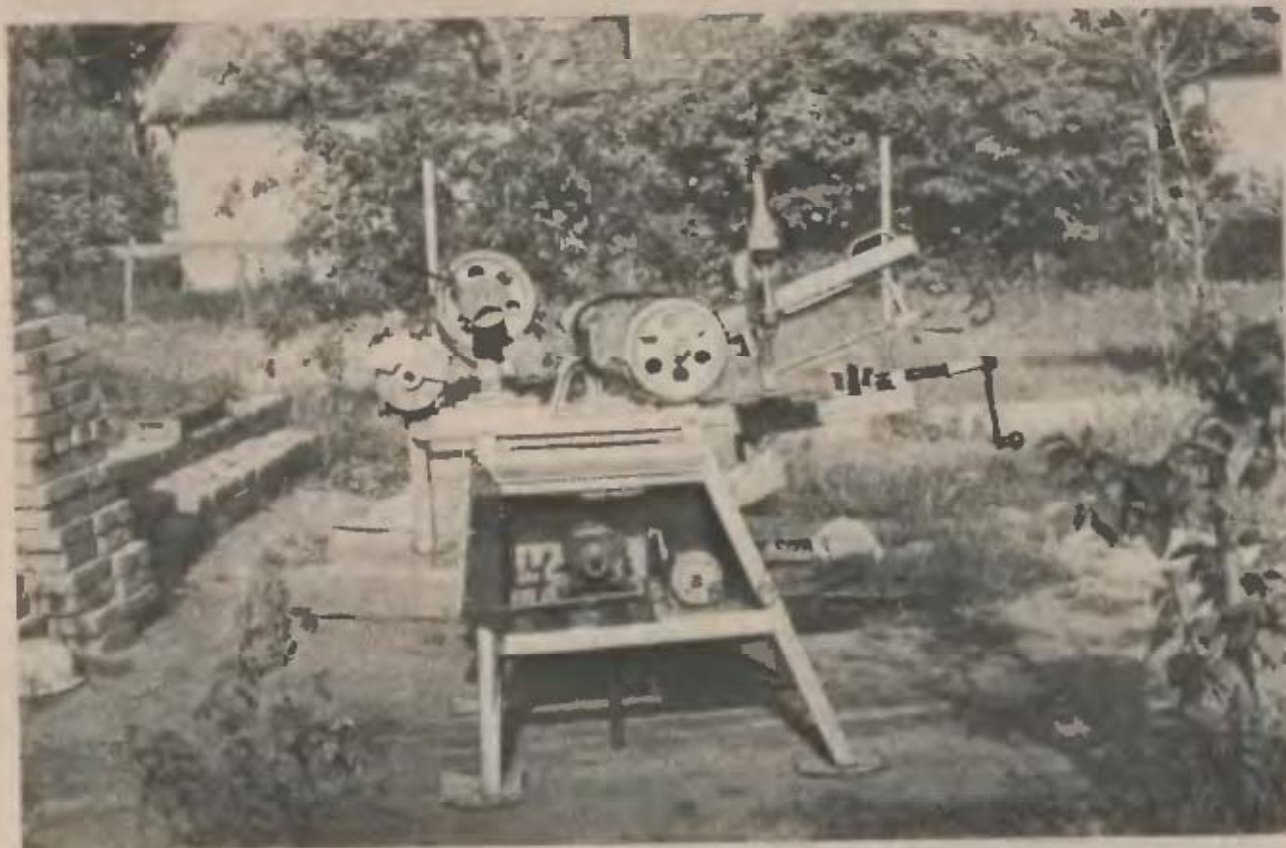
A barkácsgépet csak

munkaldó után tudtam készíteni; otthon esténként. Mégis kész lettem vele. Itt küldöm a gépről készült fényképeket.

MŰSZAKI ADATOK:

A meghajtást villanymotor végzi. A villanymotor közvetlen az áttétet hajtja meg, erről kap minden szerszám ékszíj-meghajtást. Az áttétet csapszegre építettem. Előre-hátra billenthető. A villanymotor önmaga feszíti a szíjat, mivel a

talpazatot csapszeggel rögzítettem a vázhoz. Az áttétől kap meghajtást a

CSISZOLÓKORONG.

Egyenes tengely, amely két csapágyon forog, a két oldalára rögzített csiszolókoronggal. Egyik oldalára meghajtó ékszijtárcsát szereltem fel. A csapágyházat egy 89 mm I vasra, az I vasat pedig csapszegre szereltem, hogy nehezen hozzáférhető tárgy köszörülésnél állítani lehessen. Állítása az I vas alján levő lapos, menetes csavarral történik. A korongot szikraterelővel láttam el, amely ugyancsak állítható. A szikraterelő két féltengelyen, egy csőhüvelyen forog és két-két csavarral rögzíthető. Tettem rá egy-egy ütközőt, amely a kő kopásával egyszerre állítható.

Az áttétől kap meghajtást a

FÜRÉSZGÉP

meghajtó tengelye. A tengely egyik végére ékszijtárcsát, a másik végére a közhagyó tárcsát szereltem, amely két összehegesztett hajtókaron továbbítja a meghajtást a fűrész számára. A fűrészgép ráhája két esztergált tengelyen csúszik, mivel a két csúszóhüvelyt a ráhára hegesztettem. A csiszoló hüvelyt 4 bronzperselylyel láttam el, hogy a kopást csillapíthassam. Az esztergált tengelyeket két-két bakra szereltem, a bakokat pedig a 80 mm-es I vashól készült fűrészvázra rögzítettem. A fűrészváz tengelyfelőli oldalát két csapágyra építettem, amely független a csapágyaktól, de a tengelyük

közös. Így értem el, hogy a vázon levő fogantyúval föl lehet emelni az egész fűrészszerkezetet.

A fűrész kelléke a

SATU.

Pofái lapos, menetes csavarral állíthatók.

Az áttét-tengelyről kap meghajtást a

FÜRÓGÉP is.

A fűrőgép függőleges és vízszintes tengelyel egy-egy kúpkeréken csatlakoznak egymáshoz. A függőleges tengely hosszába hornyolt, a kúpkerék fúrat belseje pedig ékes, így könnyen csúszik egymásba.

Ugyancsak az áttét-tengelyről kap meghajtást a

KOMPRESSZOR,

amely a zárt szekrényben foglal helyet. Itt a

SZERSZÁMOSLÁDA IS.

Az esztergapad a meghajtást szintén az áttétengelyről kapja. Három fokozati ékszíjt tárcsával láttam el, így a fordulatszámot szabályozni tudom. Az 1100 mm-es síma ágyra hosszú- és keresztirányú satut építettem.

A MARÓGÉP

háromfokozatú szíjtárcsán kapja a meghajtást. Asztala függőleges és keresztirányban állítható. A marógépet több változó méretű tiskével tudom felszerelni. A tiskét amerikáner-fejbe fogom be, a másik vége forgó csúcsba (kirnerbe) szalad.

Ezek szerint a kombinált gépem egy egész műhely berendezését helyettesíti, egyetlen villanymotor meghajtással.

Alapterülete nem több, mint $1\frac{1}{2}$ m², önsúlya kb. 150—180 kg.

II
díj

KING
a rongyoszsákban

Faliszőnyeg új anyagból

**HAVAS SÁNDOR IPARMŰVÉSZ
PÁLYAMŰVE**

Közöltük az 1961. októberi számunk címlapján 3. borítóján és 320—321. oldalán.

II. díj: kéthetes külföldi utazás.

III. díj Kismamák öröme

TÓTH MIHÁLY

pályaműve

III. díj: Minorion
tranzisztoros zsebrádió

Fürdető-pólyázó „kombinát”

Fiatal házaspárnál, ha megérkezik a kisbaba, célszerű számára egy sarkot kialakítani — szekrényel, vagy egyszerű kartonfüggönnyel elválasztva. Ide lehet elhelyezni a kiságyat, meg az itt ismertetett, fürdőkáddal kombinált pólyázóasztalt.

A pólyázóasztal az Ezermester-boltban kapható 7×4 cm keresztmetszetű fenyőfalécekből, kevés hulladék, lécsés deszkaanyagból készült. Az asztal teteje kétrészes: egyik része párnázott, itt lehet a kisbabát tisztába tenni,

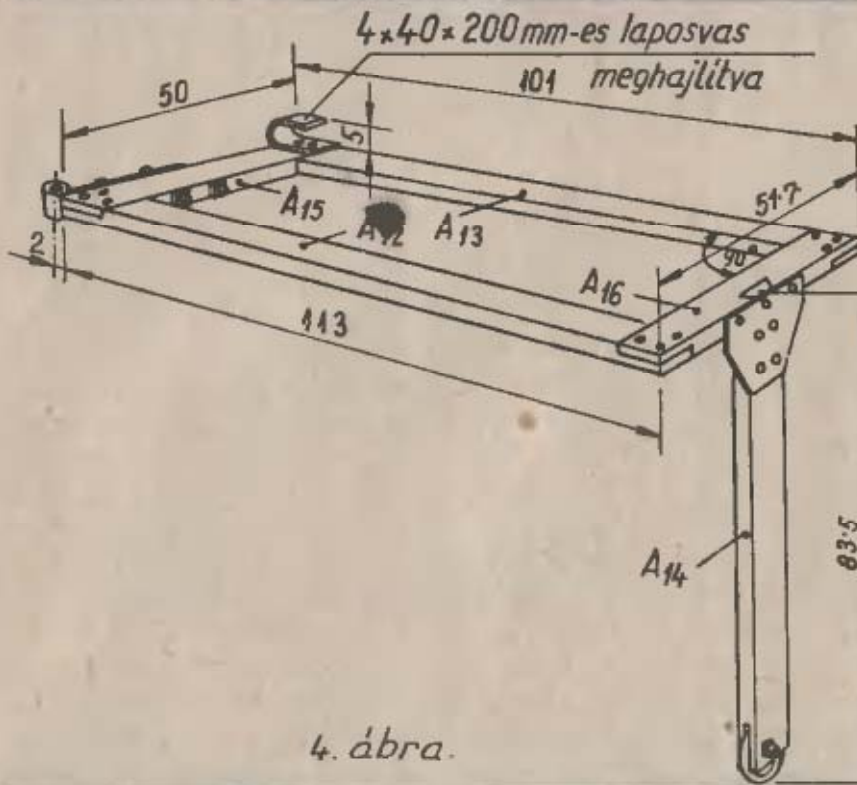
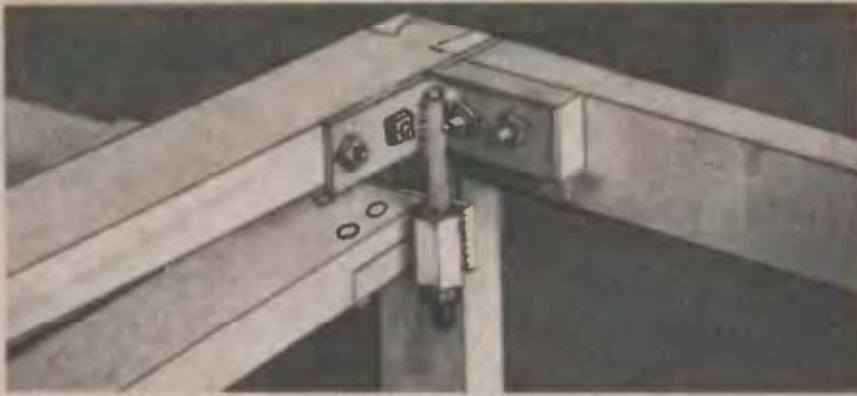
öltöztetni, másik része sima, ide tesszük a gyermekmérleget (1. ábra). Az asztallap alatt, egy fakeret tartja a fürdőkádat, amely egy vascsap körül elfordítható (2. ábra). A fürdőkádat fürdetés után egy mozdulattal helyére tesszük (3. ábra). A fürdővizből kiemelt csecsemőt az asztal párnázott részén kiterített fürdőlepedőre helyezzük.

A pólyázóasztal alsó, polcos részébe lehet elhelyezni a babakelengyét, később a kisgyermek játékeit. Esetleg ajtóval is lezárhatjuk.

A PÓLYÁZÓASZTAL ELKÉSZÍTÉSE:

Először a kádtartó keretet készítjük el. A mintapéldány 7×4 cm keresztmetszetű fenyőfalécekből készült, de készíthető más méretű anyagból is. A keret nem téglalap, hanem trapéz alakú, azért, hogy az asztalból jól ki lehessen fordítani. A léceket végeiknél a 4. ábra szerint enyvezéssel és M6x50-es kapupántcsavarokkal erősítjük össze. A keretre erősített lábat csapolás és 3 mm-es vaslemez tartja, amelyet 3 db M8x

4. ábra.

80-as és 4 db M6×50-es kapupántcsavar erősít a kerethez, ill. a lábhoz (7. ábra). A láb végére zsúrasztalkereket erősítünk. A kád tartókeretének másik oldalára egy 3x30x250 mm-es laposvas végére hegesztett és 12,2 mm átmérőjű fúróval átfúrt vasdarabból álló csapágyat szerelünk. A laposvasat a kerethez 3 db M 8x80-as kapupántcsavarral erősítjük fel. A keret egyik sarkára kerül az U alakúra hajlított laposvas. Ennek az a célja, hogy fürdetés közben a kád tartókeretét rögzítse az asztalkeret (A1) lécéhez. A keret tetejére fehér PVC lapot ragasztunk, a fürdőkád teknőidomának megfelelően.

A pólyázóasztalt az 5. ábra alapján könnyen el tudjuk készíteni. Ügyelni kell arra, hogy a csapolások szorosak legyenek. A kissé lazára sikerült csapolást szorosabbá tehetjük úgy, hogy a csap végeit kissé befűrészeljük, a részbe 2—3 mm vastag keményfaéket illesztünk és beenyvezve így verjük be a helyére. A vasalásokat az enyvezéssel egyidőben kell felszerelni. A mintadarab vasalása 2 mm vastag vaslemezről készült, amelyeket M6x50-es kapupántcsavarok erősítenek az asztallábakhoz. Enyvezés után legalább fél napot száradni hagyjuk, a közben a 6. ábra szerint leszabjuk és legyaluljuk az asztal

teteje deszkáit. Az asztaltető 2,5 cm vastag deszkákból készül. A deszkákat a keretre szögeljük és utána az egész tetőt simára gyaluljuk.

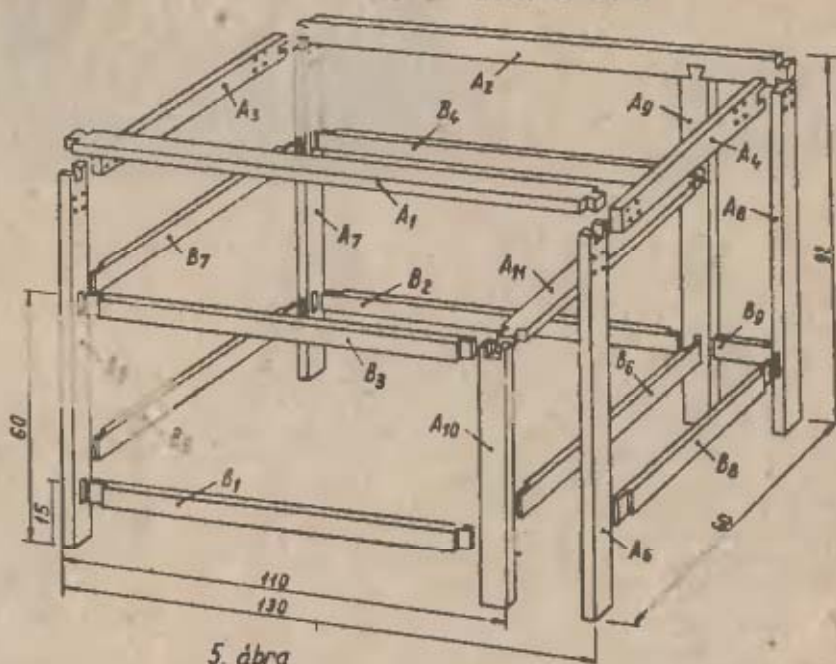
A pólázóasztal alsó részének polcai 3 mm-es rétegelt lemezből készülnek, amit enyvezéssel és apró szegekkel a léckeretre erősítünk.

A 2. ábrán látható 12 mm átmérőjű — 150 mm hosszú csapot a hozzáhegesztett laposvassal együtt — M8×80-as kapántcsavarokkal erősítjük az asztal keretlécjeihez.

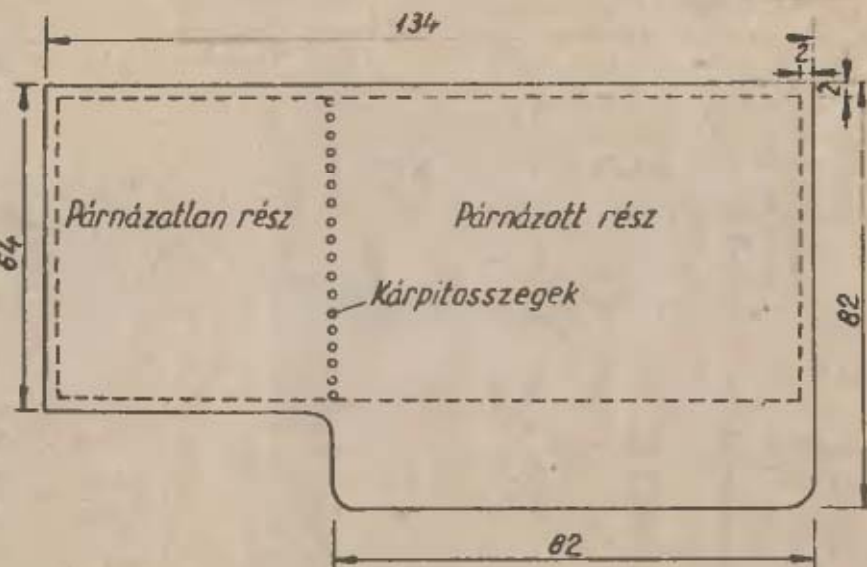
A polcok beerősítése és az asztaltető felillesztése után, a pólázóasztalt üvegpapírral átcsiszoljuk, majd alapozó olajfestékekkel befestjük. Száradása után kitteljük, majd újra csiszoljuk és ismét olajfestékekkel festjük. Ügyelni kell arra, hogy a festés jól száradjon meg. Mielőtt újabb réteget festenénk rá. A második olajfestés után lakkozni lehet. Az asztal tetejét ne fessük, hanem vonjuk be viaszosvászonnal. A viaszosvászonszorítás alá lószórt, vagy vattatörmést tegyünk. Lehetőleg fehér borítóvásznat használjunk. A széleit visszahajtva, kárpitosszegekkel rögzítjük.

A pólázóasztal elkészítése megéri a fáradságot, mert sok felesleges munkától kíméli meg a szülőket és a szoba is mindig rendes lesz.

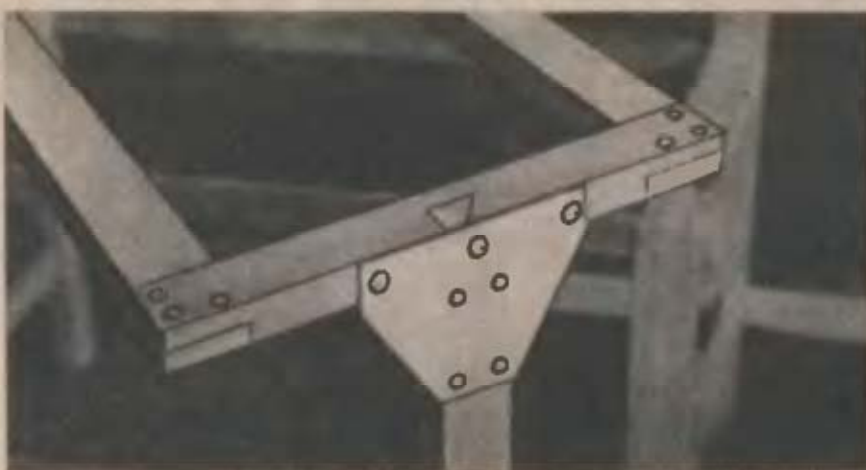
22. 2. 10 técek 4x7 cm, a „B” jelű técek keresztmetszetűek.

5. ábra

6. ábra.

KAKUKK!

KAKUKK!

I.

KAKUKK!

Több olvasónk kívánságának teszünk eleget, abban a reményben, hogy sok családban okoz majd örömet a kakukk kedves kis hangja. Fogadják kedves olvasónk a kakukk órát szerkesztőségünk szilveszteri ajándékként. Sok örömteli percet kívánunk hozzá, elsősorban azoknak, akik az ötletre levelekkel rávezettek bennünket: Frankhauser József nyomdásznak, Rákócza Richárd műszerésznek, Tóth András műszerésznek, K. József johannesburgi olvasónknak, a kiskunfélegyházi leánykollégiumnak és sok másnak.

A kakukkos órát bármilyen rugós vagy súlyhuzamú 1/2-es útésű ingaóra szerkezetéből elkészíthetjük.

A felesztő szerkezetről levesszük a számlapot és a hátsó oldalon levő kalapácstengelyéről a kalapácsot. A kalapácstengelytől 7 mm-rel lentebb a szerkezet mindkét hidját átfúrjuk olyan fúróval, mint amilyen a meglevő kalapácstengely furata. Lásd 1. képet.

A szerkezetből az ütést vezérlő keréket (amelyikből sok pecek áll ki) kiszerezzük, és a pecek körsugarában, a pecek felezőpontjában a másik oldalról felfúrjuk. Nagyon szorosan üssük be ide a peceket. (Lásd 1. ábrát.) Ezután elkészítjük a kalapácstengely pontos mását a kiemelőkarral. Ennek a szerkezetbe nyúló kiemelő karja, az új, beütött pecekhez fog kapcsolódni, azok mozgatójak majd a második, új kalapácstengelyt. Nagyon vigyázzunk a

Címlapunk kakukk-óráját formatervezte:

Rajna Mária

1. ábra

pecek hosszára, hogy a kerékrendszerben ne érjen sehová. Most már szépen kitisztítva, mindkét kalapácstengellyel összeszereljük a szerkezetet. A két kiemelő karra csak a sípok beállítása után szereljük fel a fújtatóemelő drótokat, figyelembe véve az óra erejét és a karok hosszát: kisebb kar, nagyobb erő! A szerkezet tokba erősítéséhez készítsünk sárgarézlemezből 4 db lépcsőt. A számlaplábak helyére csavarozzuk. (2. ábra.) Ezzel a szerkezet átalakítását elvégeztük.

Rajna György

anyaga 1mm sárgaréz lemez

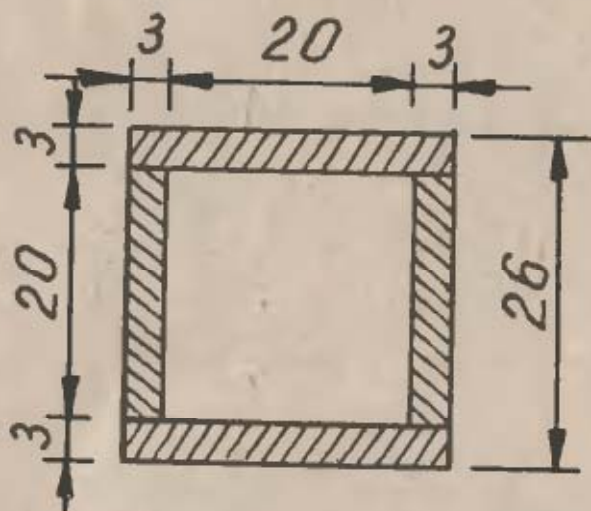
a számlap alatti rész vtg. +2mm

A sípok

A kakukk órába egy magasabb és egy mélyebb hangú sípot kell készíteni. Legalkalmasabb ilyen célokra a görcsmentes körte- vagy jávorfa. A magasabb hangú síp hossza 100 mm, a mélyen hangú 120 mm. A síp keresztmetszete 20×20 mm-es (belső méret) négyzet. A falemez vastagsága 3 mm. (3.

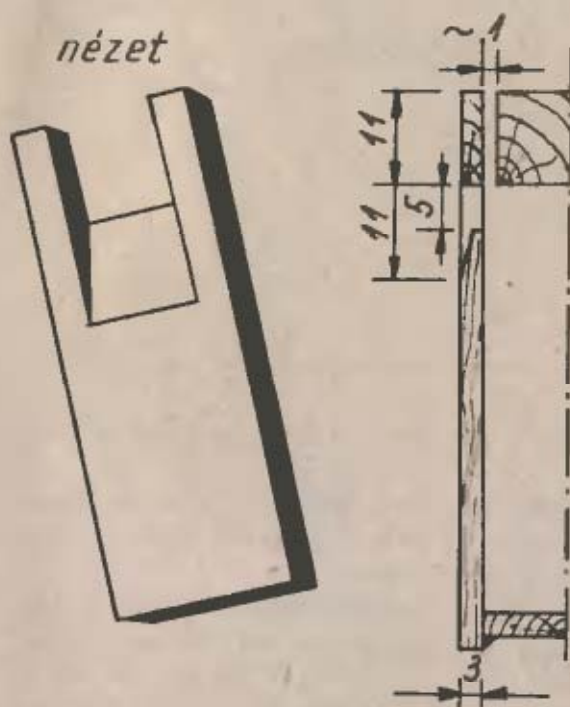
metszet

abra.)

A villás oldallapot a 4. ábra szerint készítjük el. Kiszabjuk a síp-nyílás feletti homloklemez. A négy oldalalmezt összeenyvezzük úgy, hogy előzőleg egy 20×20 mm-es fadugót teszünk be. Így nem dől el enyvezés közben. Azután felragasszuk a homloklemez, a síp fölé.

nézet

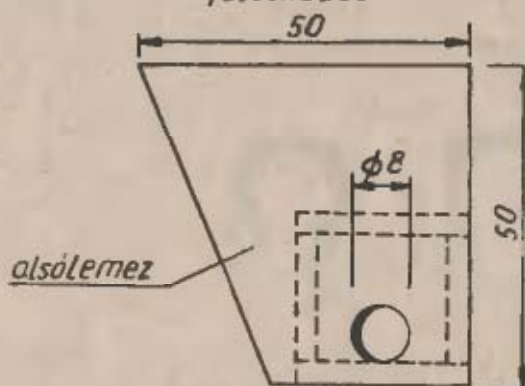
4. ábra

Amikor ezzel elkészültünk, hangolunk. A felső 20×20 mm-es borítólemez síp felőli oldalából annyit reszelünk le, hogy a keletkezett kb. 1 mm-es résen át leheletszerűen befújva, a síp megszólaljon. A síp hangjának mélységét, illetve magasságát a fenékrészben elhelyezett 20×20 mm-es falemez beillesztésével szabályozzuk. Amikor már kellemes a hang, enyvvel leragasztjuk.

A fűjtatók

Az elkészült sípokhoz egy-egy kis fűjtatót kell készíteni, amit majd az óra-szerkezet működtet. A fűjtatót a következőképpen készítjük. Veszünk 2×2 mm

felülnézet

készül 4 db.

(1 jobbos, 1 balos felsőlemez készül ϕ 8 mm-es lyuk nélkül)

5. ábra

vastagságú körtefalemezt, összeborítjuk és az 5. ábra szerinti trapéz idomra kivágjuk. Az alsó, 2 mm vastagságú lemez legkisebb oldalához közel, befűvés-
ra, ϕ 8 mm-es lyukat fúrunk. A fedőlemez felső oldalába apró szeget verünk, ólomnehezék elhelyezésére. A két falemezt »sírfelt« szattyánbőrrel ragasztjuk össze. Először pántot készítünk bőrből, a legkisebbik oldalon. Száradás után falemezből készült háromszögsablonnal a fedőlapot felnyitjuk cca. 20 mm magasra. Ebben az állásban a két lemezt szattyánbőrrel körülfogva össze-
ragasztjuk. Amikor megszáradt, tompa késsel a bőrt harmonikaszerűen betű-
rjük, súlynehezéket teszünk rá és tovább hagyjuk száradni. Ha kemény marad a bőr, a hajlásoknál kevés csontolajjal megkenjük. A kisúlyozás úgy történik, hogy a fedőlapra annyi ólomnehezéket helyezünk el, hogy az a fedőlap felemelése után, a nehezékelt fedőlapot kellő súllyal ejtse vissza, a sípba préselve a levegőt.

Mielőtt végleges helyére beszerelnénk a sípokot, fényes márványpapírral ragasszuk le, hogy időálló maradjon. Ugyanígy papírral fedjük be a fűjtató tetejét is.

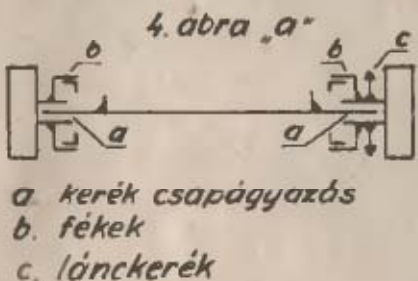
László Arpád

(Folytatjuk)

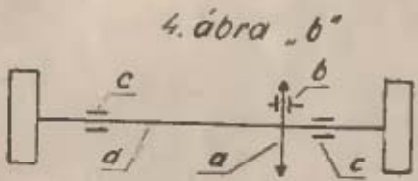
vagy szekrényes lemezről. Csőből készíthetjük legkönnyebben a vázat. Legelőnyösebb a rácsos szerkezet, mert súlya mintegy egyharmada a csöves főtartókkal épített váznak. Az 1"-os, 2,46 kg súlyú cső helyett 3/8"-os, 0,81 kg-os csövet alkalmazhatunk. Szívesen ajánlanám a szekrényes tartót, de házi elkészítése körülményesebb.

Sok jármű készült jobb hátsó kerekének egyedi meghajtásával. Mi erről a tapasztalata?

A hátsó egykerekű meghajtás egyenesben sem a legbiztosabb, fordulóban kissé sodródik és nehezen veszi a kanyart. (3. ábra.) Jobb a hátsó merev tengelyes meghajtás, 2-2 kerékkal. Bár az ékelt hátsó tengelynél a kerekek csúsz-

a. kerék csapágyazás
b. fékek
c. lánckerék

a. lánckerék
b. fék /tuskó/ dugattyúk
c. tengely csapágyazás
d. merev hátsó tengely a kerekkel

nak a fordulóban, a jármű farol, de megfelelő járműtechnikával éppen ezt használhatjuk ki előnyösen, tehát a hátsó agya-

ÚJDONSÁG

Amatőr szelénecsomag
52,30 Ft-ért

12 tárcsa az összeállításhoz szükséges alkatrészekkel és szerelési útmutatóval

12-féle kapcsolási lehetőség. (Mellékelt rajzok szerint). Vásárolható a

KERAVILL
szaküzletekben

Bp. V., Múzeum krt. 11.
VI., Lenin krt. 78.
VIII., Üllői út 60-62.
IX., Fehérvári út 7.

kat mégis ékeljük fel a tűnnek. Másrészt, egyszertengelyre. Ez előnyös a rúcn kialakítható a tengelyre szerelt lánckerék közvetlen erőátvitelre és a tárcsájából is. (4. ábra.) Pofás fékek is alkalmasak és könnyebben beszerezhetők.

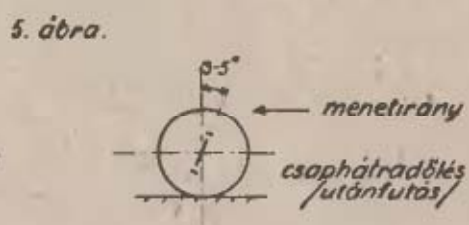
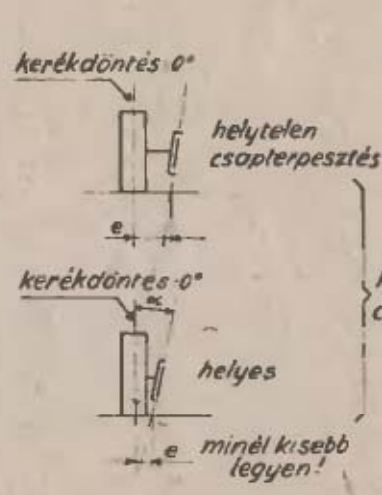
Mit tart a K-járművekre szerelt fékekről?

Mint a merev hátsó tengelyt, ajánlom a rá könnyen elhelyezhető tárcsás fékeket. A szabadon futó tárcsák, az intenzívebb hűtés miatt előnyösebbnek

tűnnek. Másrészt, egyszertengelyre. Ez előnyös a rúcn kialakítható a tengelyre szerelt lánckerék közvetlen erőátvitelre és a tárcsájából is. (4. ábra.) Pofás fékek is alkalmasak és könnyebben beszerezhetők.

Mit ajánl a kormányzási nehézségek kiküszöbölésére?

Még fokozottabban, mint a nagy járműveknél, ügyelnünk kell az utánfutás és csapterjesztés beállítására!

kerékdöntés és csapterjesztés

Tapasztalati értékeinket így ábrázolhatjuk:

(5. ábra.)
Barna Mihály

KLUBSAROK OTTHON III.

A könyvespolc, a zeneszekrény mellé, befejezésül megadjuk a fotelék és az asztalok leírását.

Összecsukható fotelváz

Azoknak akarunk segítséget nyújtani, akik kárpitasmunkához nem értenek, mégis szeretnének ülőbútort készíteni. Az elkészített fotelvázra csupán párnákat kell rakni, és máris kényelmes ülőhelyet kapunk. Előnye, hogy a párnák leszedése után össze-

hajtható, és kis helyen tárolható.

Szükséges anyagok

Fotelrámákhoz tenyő- vagy keményfa, a karfához mindenképpen keményfa szükséges. A párnákat bármilyen színes anyagból készíthetjük.

Fotelkészítés munkamenete

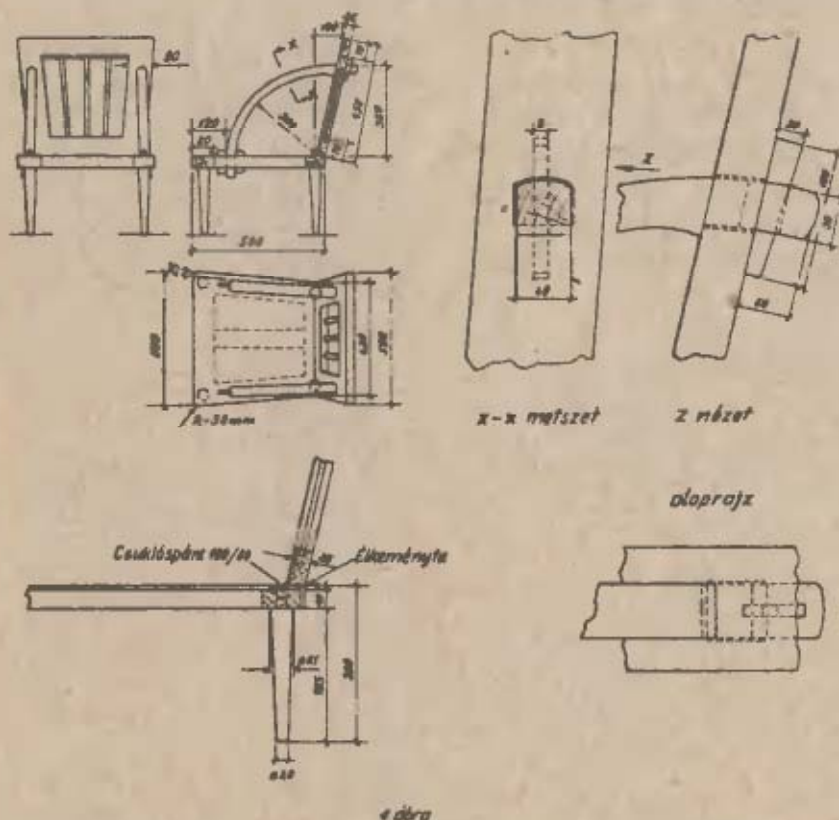
Először a rámákat készítjük el. A sarkokat csapolással kötjük. Az ülőrámákra 5 mm-es le-

mezt enyvezünk, a hátfal ráámájába léceket illesztünk. Méretregyalulás után az ülőrámákat körül keményfázzuk. Az ülőrámába beenyvezünk 4 lábat. A hátfalat az ülőpadhoz 100/60-as csuklóspánttal erősítjük. Most a karfákat készítjük el. A fotel ülő- és hátlapján lyukat véssünk a karfa méretének megfelelően úgy, hogy a karfa átdugható legyen. Behelyezett karfákat a rajz szerint kiékeljük (1. ábra). Végül az alkatrészeket megcsiszoljuk és tetszés szerinti színre lakkozunk. Ezután már csak a párnákat kell rárakni, és kész az ülőhely.

Asztal, háromszögletű lappal

A szokásos formáktól eltérő asztal készítési módját adjuk meg. Használata igen előnyös. Az itt leírt két fotellel modern társalgó. A lap alá szerelt fiókot felhasználhatjuk kártya, cigaretta, vagy bármilyen apróságok tárolására.

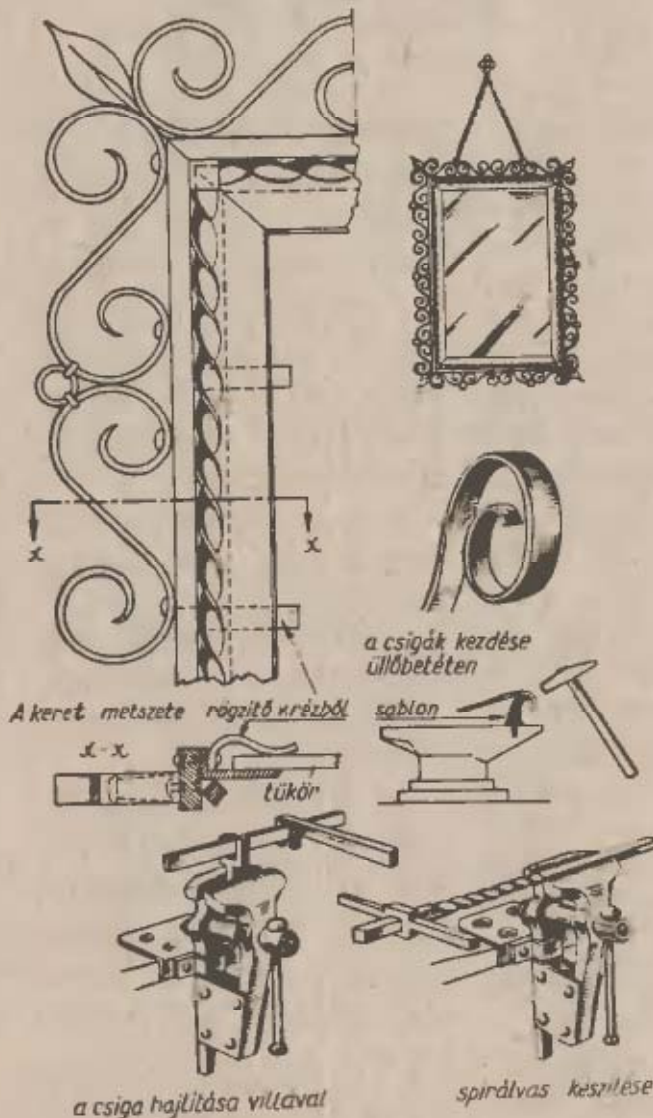
A háromszögletű asz-

BAJOR NAGY ERNŐ:

A KOVÁCS

— Pamm-pamm-pipipi-pamm-pamm —
szól a kovácsüllő és a kalapács Bleber Károly óbudai műtermében. A zömök, inkább badacsonyi szőlőtermelőnek mint kovácsnak tűnő művész keze alatt szelídengedelmes anyaggá válik a vas. Ha úgy akarja, hát stilizált falevél válik a művészetek legkonokabb anyagából, ha úgy akarja jámbor medvét, vagy hatalmas, lenyűgöző formájú vaskaput formál belőle.

— Pamm-pamm-pipipi-pamm-pamm!
A rádió, a filmhíradó, a televízió időnként felkeresi a legjelentősebb magyar kovácsművészt. A kép, a film, a leírás olykor felvillantja előttünk a Bleber Károly alkotta klasszicista kapukat, szép vonalú kandelábereit, karja és képzelete erejét egyaránt őrző csillárokat, melyekből nemcsak a villanylámpa fénye árad, de a forma nemis eleganciája is. És láthatjuk a kalapácsos művész futó mosolyának tűnő apró használati tárgyakat: a hamutartót, gyertyatartót, az ódon várak mesevilágára emlékeztető tűzszerszámokat.

— Pamm-pamm-pipipi-pamm-pamm!
Vajon a barkácsoló ember megpróbálkozhat-e a kovácsolt vassal?

A Munkácsy-cíjas művész egy pillanatra eltűnődik a kérdésem.

— Ki őriz otthonában kovácsützet, hogy barkácsoljon? — mosolyog. De aztán néhány perc múlva már rajzasztala fölé hajolva mondja:

— Ha nem is egy kastélykaput, de egy szép vonalú tükröt kovácsút, sőt szakmai gyakorlat nélkül is készíthet az, aki ügyes.

Gömbvas-anyagból keretet készítünk 60 x 40 cm-es tükrőhöz. A méretre szabott vasakat sinen kigyengeltjük.

— Aztán?

Acél rajztűvel jelöljük össze az illesztési helyeket. Így a külső keret, amely élére állított 5 x 20 milliméteres laposvasból készül, a végeken csapolással, vagy hegesztéssel összedíszíthető. Ebbe illesztünk be egy belső keretet L-alakú idomvasból. A belső keretre szegecseljük a mintegy 10 darab vörösrézlemezéből készített üveg-rögzítőt. Azután összeszegecseljük a külső és belső keretet. Helyes, ha a belső keret behelyezése előtt részsegecseljük a csigavonalas díszítményt a külső, laposvas-keretre.

— Ez a díszítmény miként készül?

— Anyaga 3 x 15 milliméteres laposvas. Leszabás után a végeket, akár hidegen is vékonyra kovácsoljuk. Utána az üllő szarván, vagy üllőbetéten ív alakban lehajlítjuk. A két ellentétes irányban történt lehajlítás után a vasnak ilyen alakja van.

— Ceruzával felrajzolja:

Majd folytatja:

— A kecses ívhajlítást, satuba fogott viláival rajz szerint képezzük ki.

Még egy kérdés:

— Hogyan készíti a sarokdíszek szép spirálvonalát, amelyet e rajz mutat?

Mosolyog:

— Napi ördöngösség. Satuba befogott 7 milliméteres négyzetvasat csavaróvassal néhádszor megcsavarunk. Így kapjuk a díszítő spirálvonalat. Ezt helyenként 3 milliméteres fúróval átúrjuk és az L-vas keretre szegescseléssel erősítjük. Az üveg-rögzítőket a tükör behelyezése után rá-

MTI foto — Molnár Edit felv.

hajtjuk a tükör lapjára, s végül az elkészült keretet iskolatábla-mázzal feketére festhetjük, esetleg fehérre, vagy olyanra, ami a legjobban illik a szoba bútorzatához.

Addigra már befejezi az itt látható rajzokat is, s ismét visszamegy a kovács-ülökhöz.

— Pamm-pamm-pipipi-pamm-pamm!

Ez a hatvannyolc éves mester olyan alkotásokon hagyta ott szorgalmas kalapácsa nyomát, mint a Mátra múzeum, a zirci könyvtár, az esztergomi Három szecsen háztömb pompás vaskapui. Kidíltársa, amelyet két esztendeje rendeztek meg a Múcsarnokban — az év leglátogatottab egyéni kiállítása volt. Most fejezte be a kovácsművészetről szóló könyvét,

mely az anyagismerettől a stílusismeretig, az idegen műhelyszavak jelentésétől a mesterfogásokig mindent elmond a vasművészetről, amit több mint félszázados pályája során megtudott.

— Pamm-pamm-pipipi-pamm-pamm!

Milyen különös is! Bieber Károly már abban a korban van, amikor mások többnyire a megérdemelt nyugdíj biztosította pihenést élvezik. Ő még nem tud aludni, ha napközben nem kovácsolt legalább négy órát.

Kicsit szomorkásan, kicsit mókázva engem faggat, hogy mi ez; a kar nem képes abbahagyni a munkát, vagy mindig új szépséget teremtő képzelete?

Mit felelhetek? Sem az egyik, sem a másik.

És ezt feleli az üllő és a kalapács kórusa is:

— Pamm-pamm-pipipi-pamm-pamm!

ANYAGOT!

SZAKKÖRT!

HELYISÉGET!

ANY

A BARKÁCSOK és a művelődési otthon.

A barkácsolás társadalmi igényként jelentkezik, erre feltétlen fel kell figyelnie művelődési otthonainknak. Jelenleg a vidéki városokban, községekben a művelődési otthon az az intézmény, amelynek vállalnia kell, hogy otthon ad a szabad idejükben fűrő-faragó embereknek. A művelődési otthonok mellett a termelőszövetkezeteknek is segíteni kell ezt a mozgalmat. Ők rendelkeznek ugyanis olyan anyagi és felszerelési eszközökkel, amiket a szakkörök felhasználhatnak. Például: több termelőszövetkezetben összegyűlt néhány használhatatlan szekér és csak veri az eső, mert rendbehozataluk nem rentábilis. A szakkörök viszont örülnének az anyagnak.

Az iskolát végzett fiatalok, ezekben a felnőtt szakkörökben folytathatják az iskolában megkezdett politechnikát és így a szakkörök a vidék szakemberutánpótlásának műhelyévé is válhatnak. Felvetődhet az a gondolat is, hogy a művelődési otthon csak helyet adjon a barkácsoláshoz és a tagok saját szerszámaikkal, saját anyagból dolgozzanak. Talán kezdeti időszakban ez a követhetőbb forma, amely bizonyos esetekben állandósulhat is. Bár inkább azt tartjuk helyesebbnek, hogy a tagok, a szakkör tulajdonában levő szerszámokkal és anyaggal dolgozzanak. Jó példákat, illetőleg kísérleteket láthatunk megyénkben a berettyóújfalusi, a biharkeresztési és a polgári járásban, amelyekben összesen hét barkácsoló szakkör működik.

Ez a művelődési otthonnak is előnyös, mert tömegbázisa egy új csoporttál növekszik.

Úgy érezzük, hogy a társadalmi összefogás otthon teremthet a barkácsolóknak. Jelenkezzenek hát igényeikkel a művelődési otthonokban és az otthonok igazgatói legyenek bábái a születő mozgalomnak. Az Ezeremester pedig közöljön minél több cikket segítségül a barkács szakköröknek, esetleg tegye közzé a legjobb szakkörök programját és munkáik szakleírását.

Bényei József,
a Hajdú-Bihar megyei népművelési tanácsadó
vezetőjének leveléből

A 36-SZOROS ÚJÍTÓ:

Jó, hogy az Ezeremester Pásztorfi József levelét országos megvitatásra bocsátotta. Jónak tartanám, ha a szerkesztőség felhívást intézne a barkácsokhoz, hogy lakóhelyük szerint alakítsanak klubokat, vagy

jelentkezzenek a szerkesztőségben, hogy a lap segítségével megtalálják egymást. A klubokat egy »szövetség«-félében képzelem el, amely az Ezeremesteren keresztül műszaki tanácsokkal látná el a klubo-

kat és hivatalosan segítségükre lenne műhely, szerszám és anyagbeszerzés tekintetében. A klub vagy szakkör feladata lenne szerintem az, hogy az eddig egyedül küszködő ezermestereknek tevékenységükhöz nagyobb lehetőséget nyújtson és alkalmat teremtsen ismereteik és kezűgyességük növelésére. Természetesen minden egyéni készítmény kizárólag a klubtag tulajdonában maradna és szabadon rendelkezhetne vele. Magam is szeretnék egy ilyenféle közösség tagja lenni, noha jelenleg is van teljesen különálló és jól felszerelt barkácsolóműhelyem. Más helyiséget is tudok a házban, ahol lakom és amit jelenleg szeneskamrának használok, de adott esetben jól be lehetne rendezni műhelynek is. S ha itt tartok, hadd kérjem, vegyenek az első jelentkezők közé. Autogén- és villanyhegesztő, autókarszerelő lakatos, és vastető-szerkezeti lakatos vagyok és még vagy hat szakmához értek. Foglalkozásom központi-fűtés-, víz- és gázszerelő. Gyerekkorom óta barkácsolok, harminchatszoros újtó vagyok. Kérem, hogy számítsanak rám a mozgalomban.

Baranyi Imre,

Bp., VI., Rudas L. u. 15.
fszt. 4.

TISZTELT SZERKESZTŐSÉG!

Pásztorfi barátunk levelével kapcsolatban a következőket mondhatom. Ha a felvetett probléma fok

SZERSZÁMOT!

HELYISÉGET!

PATRONÁLÁST

CSFÓRUM

Ezermester-szakkör mozgalom valóban országos közügy.

Deák Lajos
tanár,
Miskolc, Tass u. 6.

(A jelzett miskolci kezdeményezést hasznos volna ismertetni a Barkács-fórumban. Várjuk szíves tájékoztatóját! — A szerk.)

kis kombinált gyalugépünk és faesztergapadunk is. — Most szeretnénk venni csúcsesztergapadot. Szakkörünkben több barkácság virágzik. Felnőttek és ipari tanulók, diákok a szakkör tagjai. Szívesen látnánk a székesfehérvári Pásztorfi barkács-kollégát, akinek leveléből az Ezermester országos véleménycseréje támadt és bárkit, akitől tanulhatunk és aki ugyancsak szívesen cserél velünk tapasztalatot.

K. László,
Dorog

ezer barkács problémája, sőt országos közügy, akkor, kérem szépen, itt nincs vita, nincs mese, meg kell valósítani, mégpedig minél hamarább.

Tisztelettel
Szirák József,
Sárvár, Ady E. u. 12.

Nálunk, Dorogon, a nyugdíjas Vámos István alakította meg a szakkört a művelődési házban. Anyagiilag a művelődési ház támogatta kezdeményezését, szerszámokat és hulladékanyagokat az üzemeiktől kaptunk. Van már asztali szalagfűrészünk, egy

(Élve a dorogi meghívással, kellő számú jelentkezés esetén a szerkesztőség szívesen szervez az érdeklődők számára tapasztalatszerét Dorogon — vagy bárhol, más jól működő felnőtt szakkörben. Kedves K. László hozzászólót pedig arra kérjük, hogy szíveskedjék velünk közölni vezetéknevét és címét is. A szerk.)

a Felnőttek politechnizációja..

Különösen jelentős falun...

Pásztorfi József felhívása megszívlelendő. A barkácsoló szakkör szerintem a kultúrotthonokban jól elférne. Miskolcon van már ez irányban jó kezdeményezés. Az anyagellátás is biztosított az ezermester boltokon keresztül.

Az Ezermestert lapozgatva, azt látom, hogy az egész V., VI., VII., VIII. osztályos politechnikai anyag benne van. Nagy segítséget nyújt a nevelőknek. Kérem a szerkesztőséget, hogy vegyék fel a kapcsolatot a Művelődésügyi Minisztérium illetékesével abból a célból, hogy az iskolák és a pedagógusok rendszeresen megkapják.

Am a lap feladata — az én megítélésem szerint — elsősorban a felnőttek politechnizációja. Ebben az értelemben a szóbanforgó

Olvastam Pásztorfi József ötletét, illetve javaslatát barkács-»szövetkezet«, »klub«, illetve »ezermester szakkör« szervezésének szükségességéről. Magam is szükségesnek tartom, mert ma már az iskolán kívüli politechnizáció is úgy fejlődik és olyan igényes, hogy itt az ideje a szervezésnek. Különös jelentőséget kap az ötlet falun, azért, mert ahol se szolgáltató szövetkezet, se kisiparos nincsen, ott a barkácsok munkaközössége segíthetne a lakosságnak.

Félreértés ne essék, nem olyan szövetkezetre gondolok, amely »megrendelésre« pénzért munkát végez, hanem önszervező intézményre, amely lefeljebb anyagtérítést ellenében segítene a lakosságnak. A lényeg természetesen a társadalmi

összefogással megszervezhető önszervező barkácsszövetkezetek gondolata — a hármas céllal: a barkácsok szerszámmal, anyaggal és szakirányítással való ellátása. Meg vagyok róla győződve, hogy a barkács-szövetkezetek létezésük és hasznosak lennének. Bizonyos önszervező szövetkezeti részecskék befejezése biztosítaná a szerszám- és anyagbeszerzést: a tagok pedig a szerszámok igénybevételeért csekély tagdíjat fizetnének. Megfelelő szakember úgy gondolom mindenütt akadna, aki barkács-szolidaritásból elvállalná a »szövetkezet« irányítását.

BÜRZSÜNYI LÁSZLÓ
Jobbágyi,
Felszabadulás u. 40.

BARKÁCS ROBOTGÉP

III.

KÖRFŰRÉS

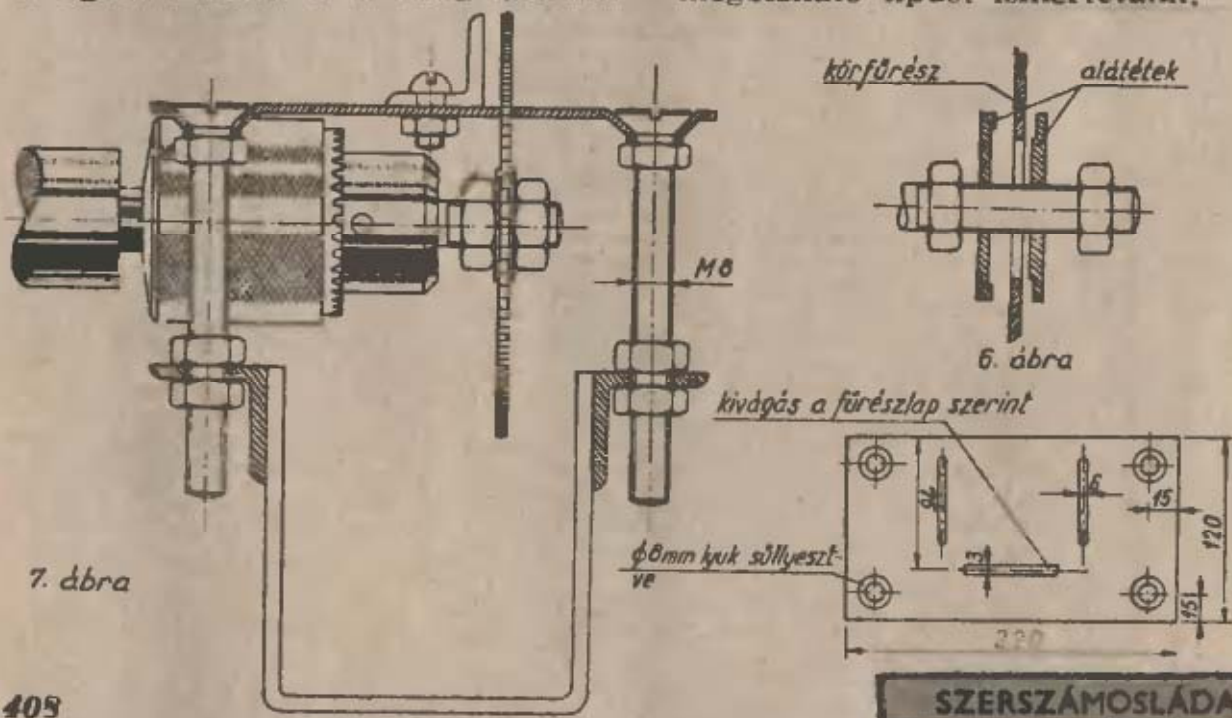
A már korábban elkészült főorsónk felhasználásával készül. Lényege a fel-le mozgatható asztal, az állítható vezetősínnel. A körfűrészlapot M10-es csavarra fogjuk fel, 2—2 anyával és alátéttel. Ha a körfűrészlap fúrata túl nagy, akkor alumíniumból vagy rézből a 6. ábra szerinti alátéteket esztergálunk hozzá. Így a központos felfogást biztosítani tudjuk.

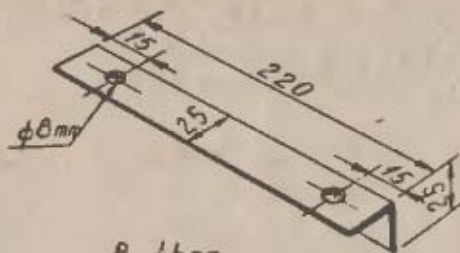
Az asztalt 2 mm vastag alumínium lemezből készítjük (7. ábra). Rögzítésére szolgáló M8-as csavarok fejét gondosan belekalapáljuk a lemezbe (kúpos alátét felhasználásával), úgy, hogy azok pontosan szintben legyenek. Lombfűrészsel elkészítjük a fűrészlap részére való kivágást. Ezután a 8. ábra szerinti

összefogó szögvasakat készítjük el, és ezekhez 25×4 mm-es laposvasból készítünk lábakat, amelyek hossza pontosan igazodjék főorsónk magasságához. Most az összeállítási rajz szerint összerakjuk a gépet, és elkészítjük a vezetősínt (9. ábra). A vezetősínen levő furatok és az asztalon levő hornyok helyét és hosszát megállapítva, azokat is elkészítjük. A vezetősín felszerelésével fűrészgépünk kész. A négy M8-as csavarra levő anyák állításával tudjuk a vágás mélységét szabályozni. Beállítás után az asztalnak a fűrészlapra merőlegesnek kell lennie. Ezt esetenként derékszöggel ellenőrizzük. A vezetősínnel a levágandó anyag szélességét tudjuk szabályozni. Kényes esetekben érdemes próbavágásokat készíteni. A körfűrész igen veszélyes szerszámgép, ezért fokozott gondnal és elővigyázattal kezeljük!

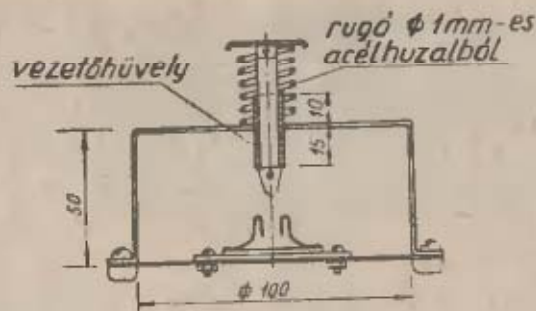
A KÉSZÜLÉK BEKÖTÉSE, MŰKÖDTETÉSE

A motor bekötését a kapocsdeszka levehető fedelében levő kapcsolási vázlat alapján végezzük el. Működtetésre lábkapcsoló a legalkalmasabb, így mindkét kezünk szabadon marad, és a ki-bekapcsolást a legalkalmasabb pillanatban végezhetjük. Azok részére, akik maguk készítenek lábkapcsolót egy egyszerű, de megbízható típust ismertettünk:

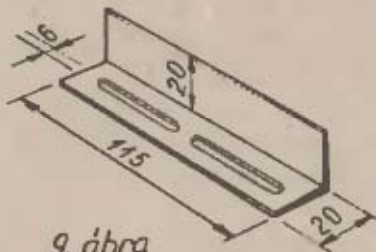

8. ábra

10. ábra

9. ábra

11. ábra

A 10. ábra szerinti dobozt készítünk 1—1,5 mm vastag acél- vagy rézlemezről. A doboz felső fedelére 10×15 mm belső méretű, lemezből hajlított vezetőhüvelyt forrasztunk. Ebbe 3 db 5 mm vastag textiltbake- lit lemezből összefogott rúd kerül, alsó végén a 11. ábra szerinti rézkupa- pakkal, felső végén pedig a 12. ábra szerinti zárólemezrel összefogva. Először a kupakot rögzítjük egy M3-as csavarral, majd a rudat helyére tesszük, és a rúgó elhelyezése után a zárólemez is felcsavarozzuk.

Elkészítjük az alsó fenéklemezt, és erre, ettől szigetelve 2 db Ø 0,8 mm vastag bronzlemez érintkezőt szerelünk. A két érintkezőt a motorral szereltetjük. A dobozt összefogó csavarok alátétet (ún. WC-üttköző) tesszünk.

ANYAGSZÜKSÉGLET

Furógépasztalhoz:

17 négyzetacél	55 mm
16×2 laposacél	40 mm
3 mm vtg. lemez	40×60 mm
3 mm vtg. lemez	110×50 mm
5 mm vtg. bakelit lemez	Ø 80 mm
25×4 mm laposacél, kb.	150 mm
M8×60 hengeresfejű tövigmenetes csavar	1 db
M8 anya	3 db
M5×50 félgömbfejű csavar	7 db
M5 anya	7 db

M4×10 süllyesztett fejű csavar	2 db
40×15 süllyesztett fejű facsavar	2 db
4×25 süllyesztett fejű alu. szegecs	1 db

Körfűrészhez:

2 mm vtg. lágy alu lemez	120×220 mm
20×20×2 szögacél	115 mm
25×25×3 szögacél	440 mm
M10 méretű csavarorsó	1 db
M10 anya	2 db
M8×80 süllyesztett fejű tövigmenetes csavar	4 db
M8 anya	12 db
M6×10 félgömbfejű, tövigmenetes csavar	2 db
M6 anya	2 db
Alátét tárcsa a körfűrészhez	2 db
Körfűrész-tárcsa	1 db

Lábkapcsolóhoz:

1—1,5 mm vtg. réz, v. acél- lemez	3,5 dm ²
2 mm vtg. bakelit lemez	2 db
5 mm vtg. textil bakelit lemez	3 db
Ø 1 mm méretű nyomórúgó	1 db
0,8×6 mm foszfor bronz szalag	2 db
M4×10 félgömbfejű csavar	10 db
M4 anya	10 db
gumiüttköző	4 db

(Vége)

Sátorhelyi Tamás

Italok — Szilveszterre

GYÜMÖLCS-TEA

Hozzávalók: ¼ liter egész sötét tea, ½ narancs leve, 1 teáskanál cukor, citromszeletek.

A hideg teát a narancslével, cukorral és jéggel jól összeradjuk. Beletesszük a citromszeleteket és jéghidegen szalmaszállal díszítjük.

CSOKI-FRÖCCS

Hozzávalók: 1/8 liter édes csokoládé, 1 tojás, 1 tölesér vanília fagyalt, 1 evőkanál tejszínhab, reszelt csokoládé.

A tojást és a csokoládét habosra keverjük és hosszukészs főmájú pohárba öntjük. Beletesszük a fagyaltot, tejszínhabbal és reszelt csokoládéval díszítjük. Szalmaszállal és kanállal szervírozzuk.

RUM-MIX

Hozzávalók: 5 cl rum, 10–12 csepp curacao, 1 citrom leve, 1 evőkanál cukorszirup és szódavíz.

A szódavíz kivételével az összes anyagot jéggel jól összeradjuk, pohárba töltjük, kevés szódavizet adunk hozzá és szalmaszállal díszítjük.

KÁVE-MIX

Hozzávalók: 2 cl konyak, 5 cl fekete-kávé, 1 teáskanál cukorszirup.

Az összetört jéggel félig megtöltött pohárba először beleöntjük a cukorszirupot és a konyakot, majd feltöltjük a fekete-kávéval. Kiskanállal jól összekeverjük és szalmaszállal fogyasztjuk.

RUM-BA

Hozzávalók: 4 cl rum, 1 cl fehér bor, 1 citromlé és 2 evőkanál cukor.

A fehérbort, citromlevet és cukrot felforraltjuk és előmelegített pohárba öntjük. Ehhez hozzáadjuk a rumot, megkeverjük és forróra díszítjük.

A LA PEZSGÓ

Othon is készíthetünk tetszés szerinti zamatú habzóborot, ha van autoszifonunk. A szifont víz helyett borral töltjük meg, majd a továbbiakban ugyanúgy járunk el, mint a szóda készítésénél. Nagy előnye, hogy olyan bort választhatunk ki, amely ízletünknek legjobban megfelel.

Ha a palack kifogyott, fontos, hogy jól ki tudjuk mosni. Ez annál is inkább lényeges, mert sok szifo tulajdonosnak a rövidek bevezetőcső, vagy egyéb ok miatt az üveg fenekén marad még kevés folyadék. Ezt eltávolítani csak úgy tudjuk, ha a szifon közepén egy fémcsőbe kicsavarjuk. A kinyitáshoz egy 2 forintos is megfelel. A pénzdarabot a ferdén levágott nyílásba helyezzük és a csövet ennek segítségével kicsavarjuk. Így az üveg tökéletesen kimosható.

Vass Tiborné

BARKÁCSOKNAK AJÁNLJUK

A KIS TECHNIKUS KÖNYVTÁR KÖTETEI:

A kis technikus műhelye	10,— Ft
Kis lakatos	4,60 Ft
Készítsünk gépeket	7,— Ft
Kis transzformátorok készítése	4,— Ft
Villamos modellmotorok építése	3,50 Ft
Készítsünk távirót, telefont	4,— Ft
Rádiós, villamos tanácsok, megoldások	11,50 Ft
Kis rádiókészülékek építése, működése	4,50 Ft
Tegyük korszerűbbé rádiókészülékünket	5,50 Ft
Készítsünk táskarádiót	7,— Ft
Készítsünk magnetofont	10,— Ft
Elektromos modellvasút	6,50 Ft
Hegyvasút modellek	5,— Ft
Autómodellezés	4,— Ft
Hogyan készítsünk repülőmodellt?	6,— Ft
Kis könyvkötő	5,40 Ft
Kézimunka	5,50 Ft
Szabás, varrás, kézimunka	4,50 Ft
Kis fényképész	3,30 Ft

Hasznos ajándék:

Nagy magyar találmányok	kötve 20,— Ft
Technikáról mindenkinek	kötve 46,50 Ft
Andai: A mérnökj alkotás története	kötve 57,— Ft
Bragyisz: Hogyan számoljunk?	kötve 32,— Ft
Bujanov: A kémia az ember szolgálatában	fűzve 10,— Ft
Fülöp: A bölcsék köve	kötve 50,— Ft
Vasziljev: Az energia és az ember	kötve 53,— Ft

Beszerezhetők

az Állami Könyvterjesztő Vállalat könyvesboltjaiban és az üzemi terjesztőknél.

Postal rendelés: Budapest 4. postafiók 144. 50,— Ft felett portómentes szállítás

TÁVCSŐTARTÓ

A kéz remegése a megfigyelést lehetetlenné teszi. Ha a távcső nincs alátámasztva, a látómezőben »táncoló« fényfoltokat látunk.

A távcsőhöz rendszerint fényképezőgépet és állványt is viszünk magunkkal. Kétszeresen használhatjuk ki fényképezőgép-állványunkat, ha elkészítjük az 1. képtünkön bemutatott távcsőtartót. Anyaga 2–2,5 mm-es vaslemez, vagy 3 mm-es alumíniumlemez.

A távcső-hídat összekötő

hengeres közepdarabot fogjuk közre vele a 2. képtünkön látható módon. Az összerakásra M6-os szárnyas anyáscsavar szolgál.

A szorító kialakítását nagyobb satúban, a kívánt, befogandó átmérőnél 1–2 mm-rel nagyobb átmérőjű gömbvasra végezzük, kalapálással. Először a félhengeres kialakításokat végezzük el, fúrjuk át a két féldarabot az összeerősítés számára, majd úgy hajlítjuk meg derékszögben a hosszabbik darabot, hogy a távcsőtartót a fényképezőgépállványhoz, illetve annak gömbcsuklójához lezszorító 3/8"-os csavar anyaga vagy táskacsavar elférjen és kényelmesen kezelhető legyen!

Nagyobbra készítjük a félhenger kialakításokat, mert a távcső festékének kímélése s a biztos szorítás érdekében 1–1,5 mm-es vastagságú filcet kell be- ragasztanunk.

Sok olyan távcső is van, amelynek középbeállító csavarja szolgál az élesreállításra. Ilyen esetben az 1. ábrán látható villás-tartót készítjük el. A villás-tartóra is célszerű belül filcet ragasztanunk.

Nagyobb, 10–25-szörös nagyítású távcsövek esetében — a helyes súlyponton való támasztás érdekében — helyes, ha szorítókat valamelyik hosszabb objektívthuson helyezünk el.

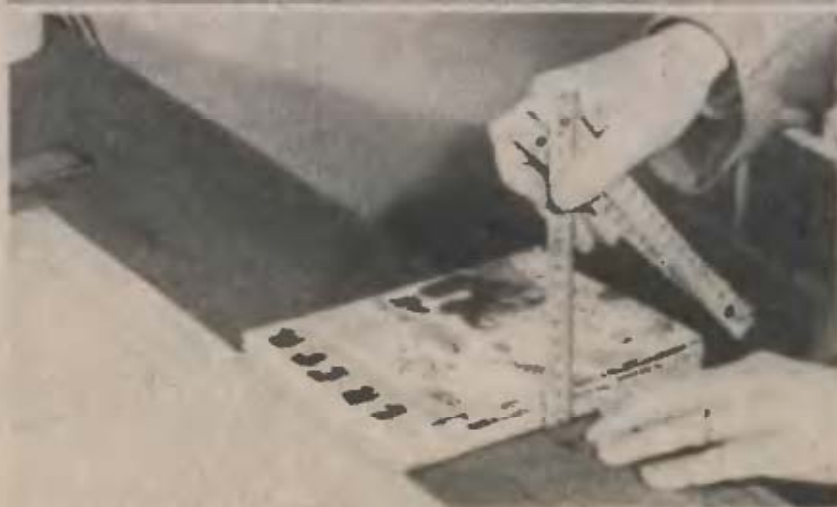
Még valamire alkalmas távcsőtartónk, ha a fény-

képezőgépállványról leszereljük a gömbcsuklóval együtt, s kb. 150×200 mm-es fém- vagy deszkalaphoz csavarozzuk, 3/8"-os csavarral: a szorítóba nyeles kézinyagító fogantyúját szorítjuk, elforgatással, valamint a gömbcsuklóval tetszőleges helyzetbe beállítható nagyítót kapunk. Kis fényforrással felszerelve igen jó hasznát vehetjük apró szerelésknél, javításoknál. (Például óra, fényképezőgép, zsebrádió stb. javításánál.)

Schnecmann József

Bekössük?

Az esztendő végére értünk! Együtt van az »Ezermester« 1961. évfolyamának 12 száma, be lehet kötni. Több olvasónkat megkérdeztük: mi a kívánságuk? Kiderült, hogy az előző évfolyamok hekkötésekor sokat bajlódtak a középső két oldallal és általában a belső szélek miatt. A kötés, még ha varrást alkalmaztak is, lelevész a szélekből, esetleg éppen egy-egy fontos ábrából. Mit tegyünk hát?

Az idén két olyan megoldást ajánlunk, ami tulajdonképpen nem könyvkötés, mégis »kötetben« tartja az egész évfolyamot.

2 DOBOZ EGYMÁSBA CSUKVA

Vegyünk egy középvastag lemezt (50-es triplexet). Szerkesszük meg a kettős dobozrész kiterített rajzát. A nagyobb dobozrész hossza 215, szélessége 155, oldal magassága 35 mm. A gerincrész hossza 215, szélessége 35 mm. A kisebb dobozrész hossza 210, szélessége 150, oldalak magassága pedig 30 mm legyen.

A rajzot kivágjuk, a pontozott vonalakat pedig félig bemetszük egy éles késsel, a lemez vastagságának megfelelően (ricceljük).

A riccelt oldalakat felhajlítjuk és egy ragasztószalaggal összeragasztjuk.

Az egymásba csukott dohoz szerint, megállapítjuk a fedéllemezek méretét. Magassága 225, szélessége 183 mm. Gerinclemez (erős

rajlappból) mérete 225×40 mm legyen.

A gerinc domhorúságát reszelővel formáljuk ki oly módon, hogy egymásra ragasztunk mindig keskenyebb lemezcsíkokat.

Az összeállított doboz »metszésrészeit« lehetőleg aranypapírral beborítjuk. Legcélszerűbb egy üveglapot enyvvel bekenni és a rányomott papírcsíkokat »lehúzni«.

Behorítjuk a már felragasztott félgömbölyű gerincrész »ormát« is.

A kiszabott fedélrészeket enyvvel megkent és a szintén kiszabott könyvkötővászonnal összeállítjuk

úgy, hogy a gerinclemeztől jobbra, balra 4-5 m.m (nyflást) távolságot hagyunk. Természetesen mind a gerincvásznon, mind a sarokvásznon nagyobb legyen, hogy be tudjuk a széleket hajtogatni.

Megszabjuk a borítót, hasonló színű mintás papírból, mint a vászon színe és a táblákat deborítjuk.

Vastag enyvvel bergasztjuk dobozunkat a fedélbe. A felső oldalakat fehér papírral kibéleljük. A bélelést keményítő-ragasztóval végezzük.

Végezetül pedig ráragasztjuk a színes borító-címoldalt, amely decemberi számunk hátsó borítója.

ZSINÓROS FEDELEK

Szabunk két lemezt, akkorát, mint az »Ezermester« lapunknak mérete: 205×145 cm.

Mind a két megoldás kiválóan alkalmas, hogy az

Ezermester-pé.dányainkat megőrizzük. A szükséges lapot mindig ki tudjuk emelni gyűjteményünk-ből.

A két megoldás előnye a könyvkötéssel szemben, hogy a szokásos fűzés és körülvágás nem tesz kárt a tartalomban és kötés nélkül is mint egy új kötetet helyezhetjük könyveink közé a teljes évfolyamot.

Vörös Gyula
iparművész

Könyvkötővásznonból szabunk 8 db háromszögletű sarokrészt, enyvvel felragasztjuk.

A borítópapír szabása és felragasztása egyszerű művelet, csak az enyv felkenésénél vigyázzunk, hogy a munkánk tiszta maradjon.

A táblákat béleljük ki fehér papírral. Kenésnél mindig középtől a szélek felé kenünk.

A táblákat négy-négy helyen lyukasztóvassal kilyukasztjuk és 2 db 50 cm hosszú zsinórt fűzünk bele. Az első oldalra felragasztjuk az »Ezermester 1961« decemberi hátsó borítót.

Hogyan készítsünk házilag ferritantentét?

(A 297. oldalon látható a rajza, menetszámokkal együtt.)

Huzalanyagok sok-eres, selyemszigetelésű litzét válasszunk, legjobb $30 \times 0,05$ -ös, bár a $10 \times 0,05$ -ös is jó eredményt ad. Ferrit-rúdhoz legjobb a 140×10 mm-es. (A menetszámok erre vonatkoznak.) A megadott menetszámot az

egész rúd mentén egyenletesen elosztva, térközösen tekercseljük fel. A huzalvégek beforrasztását óvatosan végezzük, mert az elszakadt szálak erősen rontják a tekercs minőségét. Eltérő méretű ferrit-rúdhoz (vagy nem 500 pF-es hangoló forgóhoz) a leágazások és az összemetszám arányát tartsuk be. Helyesen elkészített ferritnél a Kossuth-adó a kondenzátor majdnem beforogatott állásban jelentkezik. **Tranzisztoros rádióépítéshez ajánljuk: Milton S. Kiver: Tranzisztorok a rádióban és a televízióban c. könyvet.**

Hogyan készíthetünk homályos üveget?

Először a kellő méretnél nagyobb üveglapot helyezünk az asztalra. Erre öntsünk rá annyi csiszolómasszát, hogy az az üveglapot befedje. (A masszát úgy készítjük el, hogy csiszolóporhoz addig adunk vizet, amíg az pépessé nem válik.) Ezután erre a lapra egy másik üveglapot helyezünk és azzal dörzsöljük. Ezt mindaddig kell végezni, míg az üveglap egyenletesen homályos nem lesz. A nagyobb homályos üvegből a megfelelő méretet kivágjuk.

SZAKTANÁCSADÓ SZOLGÁLAT

A központi Ezeremester-bolt helyiségében (Budapest, VIII., József körút 30-32.) 1961. december 27. és 1962. január 20-a között az EZERMESTER munkatársai díjtalan szaktanácsadást tartanak naponta 16-18 óráig.

Barkácsszerszámok készítése, fémmegmunkálás: január 8. (Sátorhelyi Tamás).

Házi lakberendezés, faszerszámok készítése, fagyógépek készítése: január 9. (Fojt Vilmos).

Rádió, magnetofon: január 17. (Józsa György).

Tranzisztorok: január 11. (Schneemann József).

Könyvkötés, bőrmegmunkálás: január 15. (Vörös Gyula).

Házi varroda: január 12. (Majoros Zsuzsa).

Kakukk-óra, órásszerkezetek: január 19. (Rajna György).

VEGYÉSZ SZAKPRÓBAKÖNYV

A Vegyész szakpróba-könyv célja, hogy a középiskolás ifjúság számára közelebb hozza, érthetővé tegye a vegyipar jelentőségét és a KISZ vegyipar feletti védnökség vállalását. Segítségnyújt a kémia tudomány és a vegyipar megismeréséhez, a pályaválasztáshoz, a hivatástudat, hivatásérzet kialakulásához, elmélyüléséhez. Napjainkban a műanyagok, műszálak, szintetikus mosószerek, növényvédőszer, műtrágyák stb. olyan jelentőségre tet-

tek szert, hogy egyre gyorsabb ütemben kell fejlesztenünk vegyiparunkat, és mind több kultúraltabb vegyipari szakmunkásra van szükségünk. Ehhez nyújt segítséget a vegyipari szakpróba.

Ábráit, színes példáit, kísérletet és a könyv sokoldalúságát bármilyen felkészültségű olvasó hasznosítani tudja.

A könyv végigvezet a kémia történetén, megismerteti a magyar vegyipar múltjával, a magyar kémikusokkal, vegyiparunk fejlesztésének programjával, távlataival. Részletesen tárgyalja a vegyipar legfontosabb ágazatait: a műtrágyagyártást, a műanyagipart, a műszálipart, a gyógyszer- és cementipart, foglalkozik a kőolaj és földgáz jelentőségével. Ismerteti több vegyipari készüléket és műveletet. Segítségnyújt a könyv a szakköröknek, ismerteti a szakköri munkaszabá-

lyokat, a vegyszereknek a szervezetre gyakorolt hatását. Alapvető üvegtechnikai munkákat, majd számtalan kísérleti vizsgálatot ír le. Például a sók oldékonyságának vizsgálatát, a műtrágya alkatrészeinek kiutatását a talajból, műanyag előállítását, műanyagok tulajdonságainak vizsgálatát, színezékek, gyógyszeripari termékek előállítását, növényvédőszer készítését stb. Ötletekben gazdagok a »Vegyész barkács« és a »Bűvészkedés vegyszerekkel« fejezetek. A könyv kémiai ismeretek gyakorlására hasznos feladatokat és számításokat is tartalmaz.

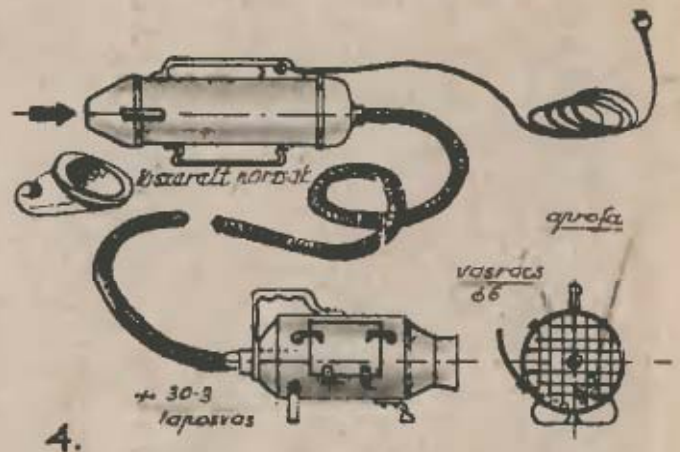
A próbakönyv végén tablázatok és az ismeretek további gazdagítását könnyítő irodalomjegyzék található.

A könyv ára 10 forint. Megrendelhető az Ifjúsági Lapkiadó Vállalatnál (Budapest, VIII., Blaha Lujza tér 3.) Sz. F.

Háztáji gondok:

Rajzolta: Barna Mihály

háztáji megoldás

A háztartási porszívógépet — a porzsák kiszerelése után — aprófával izzított könnyű perzselógép fújtatására használhatjuk fel, ha a tömlőt a kifújó oldalra kötjük.

Szomszédok

egymásközt

A házi telefon egymáshoz közel (maximum 150 m) lakó, vagy dolgozó szomszédokat, gazdaságok dolgozóit, vagy az egy házban lakókat hozzásegíti ahhoz, hogy járkálás nélkül valamit kérdezzenek egymástól, vagy elcsevegjenek.

Készülékünkhöz nem kell más, mint két 4,5 V-os zseblámpaelem, 2 berregő, 2 kézibeszélő, amelyben a mikrofont és a hallgatót helyeztük el. (1. ábra). Fentiekén kívül egy átkapcsoló is szükséges, amely a két áramkör (jelző és beszélő) bekapcsolását végzi.

A 2. sz. ábra mutatja a berendezés kapcsolási vázlatát. 2 mm-es prespánlapra erősítjük fel az alkatrészeket. (Lásd a 4. sz. ábrát). A tekercs egy 0,1–0,3 mm átmérőjű zománchuzalból készült, vas-maggal ellátott tekercs, amelyhez az »a«-val jelölt acéllemezke csatlakozik. A lemez vékony és rugalmas legyen. Az érintkezést egy csavar biztosítja.

Mikrofonnak egy kézibeszélőt vásároljunk. Hallgatónak a fejhallgató egyik felét célszerű felhasználni. (Lásd 6. sz. ábra).

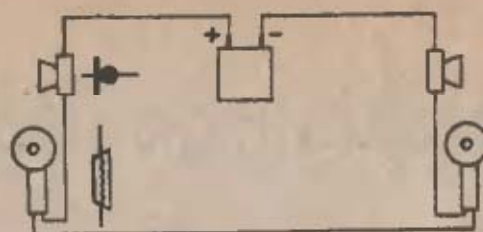
Ezek után már csak az összeszerelés van hátra. A kézibeszélőt, az utcai telefonfülkék kézibeszélőjéhez hasonlóan, fából készíthetjük oly módon, hogy a mikrofon és hallgató alakjának megfelelő fészket képezünk ki a fában. Összekapcsolásukat a kézibeszélőbe vajt csatornában végezzük el. A most már rendelkezésünkre álló összes alkatrészeket egy 120 × 80 × 30 mm méretű nyitható fadobozba helyezük a 7. sz. vázlat szerinti elrendezésben. A doboz oldalfalából kinyúló átváltó horogra fogjuk helyezni a kézibeszélőt, amely horog egyúttal váltókapcsoló célját is szolgálja oly módon, hogy a spirálrugó, a kagyló levétele után, a horgon elhelyezett tuskót a beszédáramkör érintkező tuskójához nyomja. A berregő nyomókapcsolóját a dobozon kívül helyezük el. Erre a célra egy csengő nyomógomb is megfelel azzal az átalakítással, hogy az egyik érintkezőjét megfordítjuk, ami által tulajdonképpen kettős érintkezővé alakítjuk.

Ha mindkét készülékkel elkészültünk, PVC szigetelésű vezetékkel még meg kell teremtenünk az összeköttetést. Most már kipróbálhatjuk készülékeinket. A kézibeszélőt a helyén hagyva, a nyomógomb többszöri lenyomásával adunk jelzést, hogy beszélni szeretnénk. Ezt a hívott félnél a berregő megszólalása jelzi. Ezután a kézibeszélőt kézbevéve, beszélni kezdünk. Ha nem hallunk tökéletesen, a következőket kell megvizsgáljunk:

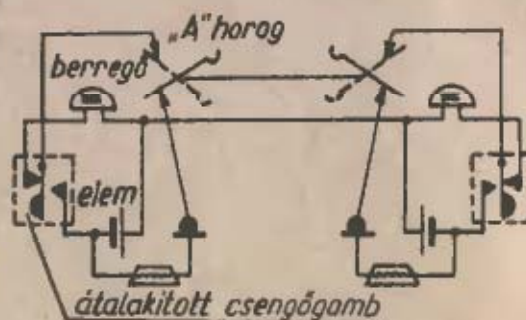
1. Biztosak-e az érintkezések?
2. A két telep nem került-e ellenkapcsolásba?
Ha igen, a pólusokat felcseréljük.
3. A mikrofont, a szénszemcséi nem kaptak-e nedvességet?
4. Érintkezik-e a membrán a szénszemcsékkel?

Jó munkát, jó összeköttetést!

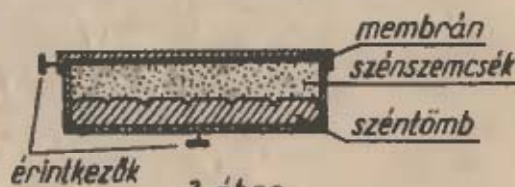
Komlóssy Jenő

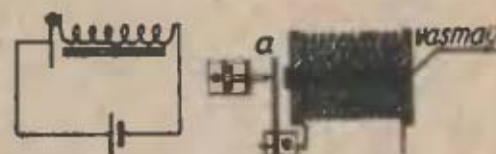
1. ábra

2. ábra

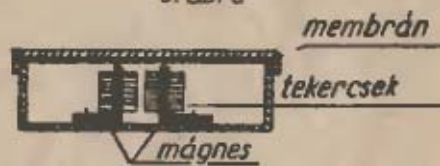
3. ábra

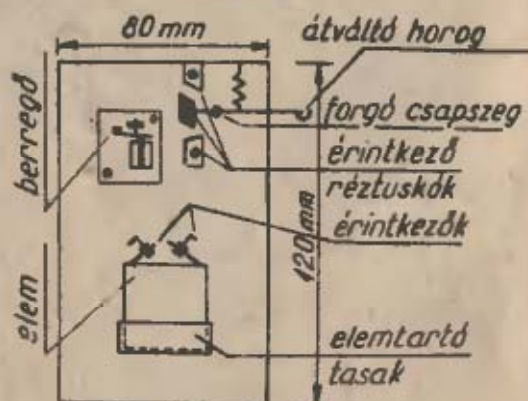
4. ábra

5. ábra

6. ábra

7. ábra

TÁVHŐMÉRŐ

Azért kényelmes dolog a távhőmérő, mert mint a neve is mutatja: a távoli üvegházat vagy istállót, illetve más helyiséget is megmérőzhetünk vele — a lakásból!

A szükséges anyagok közül legfontosabb a bime-

tál 15 cm hosszú, 6 mm-es csíkokat vág, és 2-3 cm-ként összeszegecsekl. Hő hatására a kettős fém meggörbül, lehülve kiegyenesedik.

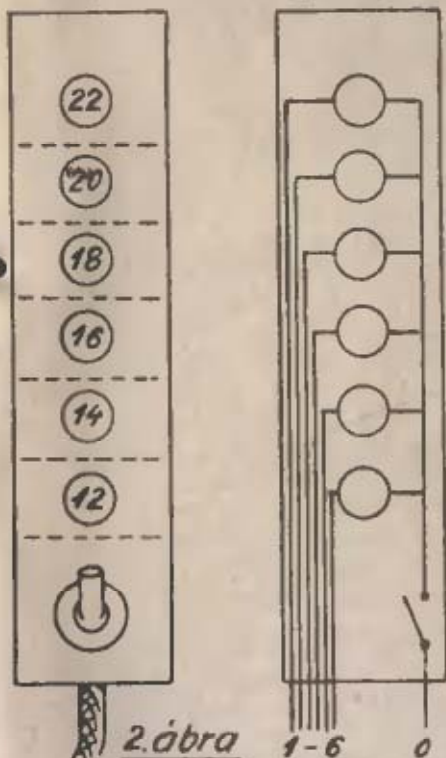
Az érzékelő fej. Szigetelő lemezből akkora darabot vágunk, amire

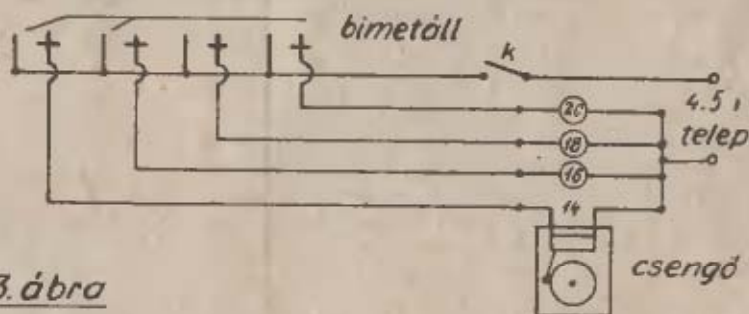
1. ábra

tall, amely hőmérséklet hatására elgörbül. Az »őreg barkács« azonban maga készíti el. 0,3-0,4 mm vastag vas- és sárgarézlemez-

6 db bimetáll csíkot — egymástól 2-3 mm távolságra — el tudunk helyezni. A bimetállok egyik végét egy sárgarézlemezre

2. ábra

3. ábra

csavarozzuk, a másik — összesen hat — vég alá pedig a szigetelő lapon lyukat fúrva, két anyához egy forrcsúccsal csavarokat teszünk. (1. ábra.) Ez lesz az érzékelő fej.

A jelző rész

olyan, mint a toltartó. Első oldalára, egymás fölé, annyi 10 mm Ø lyukat fú-

runk, ahány bimetáll lemez van az érzékelőn (2. ábra). A lyukakat pergamenpapírral ragasztjuk be, mögéjük kapcsolót és izzókat szerelünk. A 2. ábra szerinti beforrasztjuk a kivezető huzalokat. Azt a cca. 6 hőfokot, amit mérni akarunk, felírjuk a lyukakat takaró papírra. (2-3 fokenként; 11. 12. 14. 16. 18. 20. 22.)

Hogyan állítsuk be az érzékelőt?

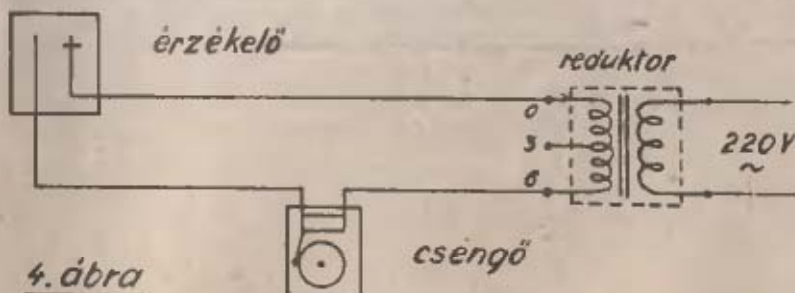
Az érzékelőt helyezzük vízbe. Egy fazék hideg vízbe pedig állítsunk egy hőmérőt. A jelzőrészt összekötjük az érzékelővel, a »0« kivezetést a telep egyik sarkával, míg a másik sarkát a jelzőrészhez, a bimetállok alatti kivezetéseket pedig sorrendben a jelzőlámpák kivezetésével. Most addig csavarjuk az érintkező csavarokat kifelé, míg egyik sem érintkezik. Ha a hőmérő elérte a 12 fokot, az első bimetáll érintkezőcsavarját addig csavarjuk befelé, amíg a lámpa ki-

nem gyúl. 14 foknál a második bimetállal kigyújtjuk a 14 foknak megfelelő lámpást és így megyünk mind magasabb hőfok felé.

Egy hőfokra is.

A hőmérőt csak egy hőfokra is elkészíthetjük (3. ábra). Kapcsoló itt nem szükséges és a bimetállt úgy szereljük fel, hogy lehüléskor adjon érintkezést. Ha hálózatról működtethetjük, használjunk csengőreduktort. Ennek a megoldásnak kapcsolása a 4. ábrán látható.

Józsa György

4. ábra

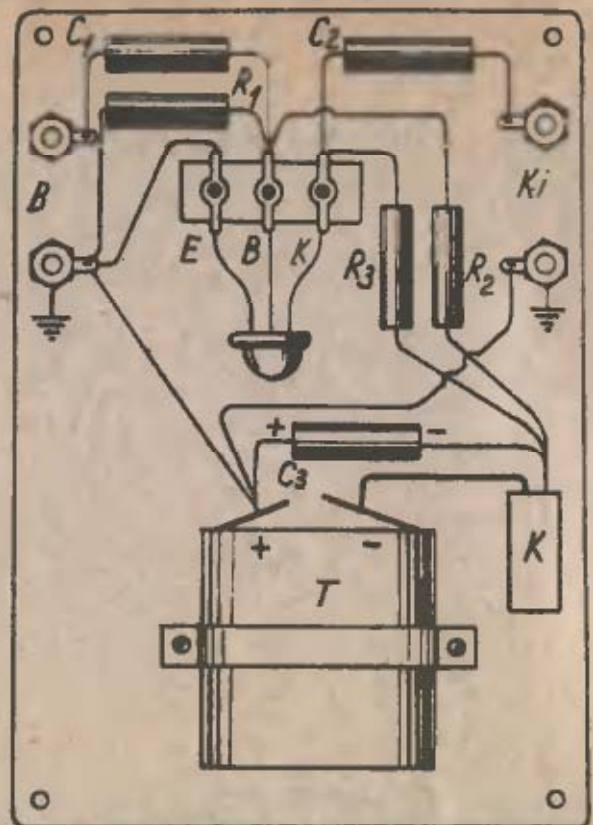
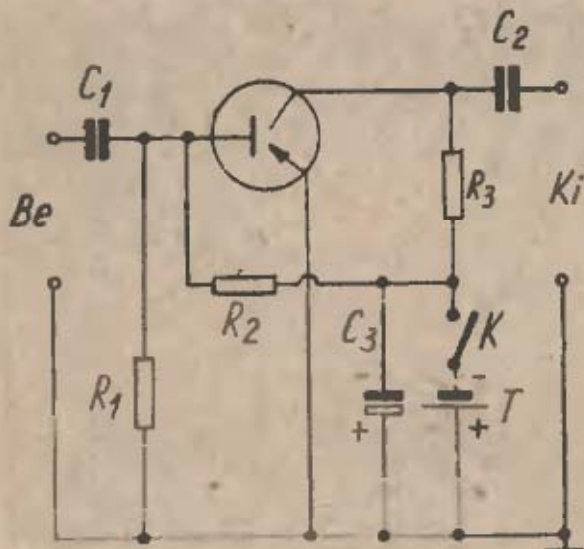
Előerősítő 1 tranzisztorral

A lemezjátszók mágneses rendszerű hangszedője (pickup) rendszerint nem ad elegendő hangerőt közönséges rádióval történő erősítés esetén. Ezért előerősítőt kell használni, amit általában elektroncsővel oldanak meg.

Az alábbiakban ismertetek egy előerősítőt, amely 1 db tranzisztorral működik és áramforrásul egy 4,5 V-os laposelem használható. A készülék fogyasztása igen minimális és így egy elem hónapokig tudja üzemeltetni.

Az előerősítő elvi rajzát az 1. sz. ábra mutatja. A tranzisztor földelt emitteres kapcsolásban dolgozik, így bemenő impedanciája a mágneses rendszerű hangszedőhöz kielégítően illeszkedik. A nyugalmi bázisáramot az R_1 , R_2 ellenállásból álló feszültségosztó biztosítja. A hangszedőről kapott feszültsége az egyenáramot leválasztó C_1 kondenzátoron keresztül tápláljuk a bázisra. Az R_3 kollektorköri ellenálláson kapjuk a felerősített feszültséget, melyet a C_2 kondenzátoron keresztül viszünk a rádió gramofon-bementéhez. A C_3 elektrolitikus kondenzátort a teleppel párhuzamosan kötöttük és váltóáramú rövidzárt képez. A K. kapcsolóval tudjuk a készüléket ki- és bekapcsolni.

A mintakészülékben egy P13B tí-

pusú tranzisztor szerepel. Megépíthető azonban más típusú hangfrekvenciás tranzisztor is.

Az egyes alkatrészek értékei a mintakészülékben az alábbiak:

R_1	=	35 k Ω	1/10 W
R_2	=	300 k Ω	1/10 W
R_3	=	10 k Ω	1/10 W
R_1 és C_1	=	100 nF	papír
C_2	=	20 MF	elko
T	=	4,5 V	laposelem
K	=	kétállású	egyáramkörös tumbler.

A készüléket célszerű egy bakelitlapra szerelni. Ezt tünteti fel a 2. sz. ábra. A készülék az alkatrészek elhelyezésére nem kényes. A tranzisztor beforsztásánál ügyeljünk a tranzisztor-szerelési szabályokra. A forrasztáskor a hő elvezetése céljából csipesszel vagy fogóval fogjuk meg a forrasztandó kivezetést. Egyébként célszerű a tranzisztorhoz csatlakozó vezetékeket nem közvetlenül a tranzisztorhoz, hanem az ábrán is jelölt módon, forrasztáshoz kötni. A bekötések ellenőrzése után kötjük a tranzisztort is a forrasztásokhoz.

A bakelitlapot a lemezjátszó dobozába szereljük úgy, hogy a K. kapcsoló kezünk ügyébe essék. A K. kapcsolót esetleg nem a bakelitlemezen helyezük el, hanem a lemezjátszó doboz lapján. De beszerelhetjük az előerősítőt az erősítésre használt rádióba is. A lemezjátszó és a rádió csatlakozásakor ügyeljünk a melegpont és a hidegpont (tesztelés, földelés) helyes összekötésére.

Berta Imre

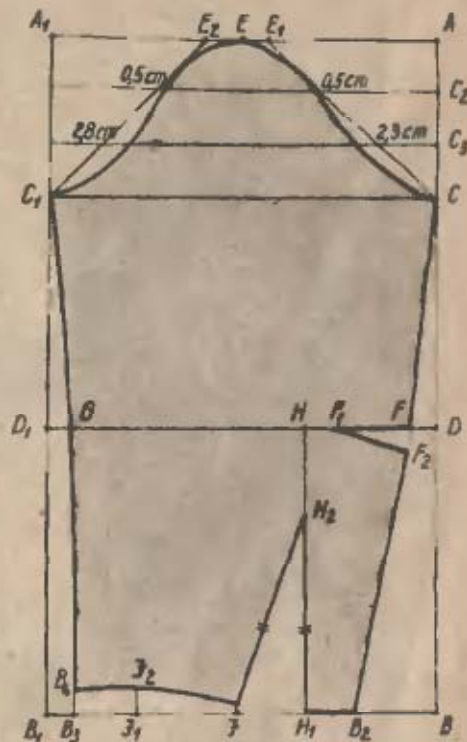
Ujja szerkesztése

Az első három lecke után azóbelli magyarázat nélkül a táblázat segítségével szerkesztjük meg mintánkat.

Az ujja, amit szerkesztünk, könyökvarrások és szűk. Ha bővíteni akarjuk, úgy az alsó szűkítő varrást egyszerűen elhagyjuk. További bővítésnél figyelmen kívül hagyjuk a H. —B₂ pontra érvényes magyarázósort és 1—3 cm-rel többet mérünk. Ha bő ujjat akarunk, ennek bőséget úgy állapítjuk meg, hogy megmérjük az ujja szükséges bőséget, levonjuk a B₂—J távolságot és a különbséget a J ponttól mérjük a B₂ felé a H pontot figyelmen kívül hagyva. Majoros Zsuzsa

ALAPMÉRÉT	CM
1/2 MÉLLBŐSÉG	48
TESTMAGASSÁG	168

MAGYARAZAT	CM
A - B = $\frac{1}{2} \cdot 3,5 + 4,15$	22,95
A - A ₁ = (ujjabőség) $\frac{1}{2} \cdot 4,5 + 1,15$	35,5
A - C = $\frac{1}{2} \cdot 2$	14,8
C - D = (B - C) $\frac{1}{2} - 3,7$	24,5
A - E = (A - A ₁) $\frac{1}{2}$	17,75
E - E ₁	2,2
E - E ₂	3
A - C ₂ = (A - C) $\frac{1}{2} - C_2 - C_3$	4,05
D - F = D ₁ - G	2
D - H = (D - D ₁) $\frac{1}{2}$	11,8
H - B ₂ = $\frac{1}{2} \cdot 8,6 - 0,5$	4,3
F - F ₁	7
F - F ₂	2
G - D ₃	2,5
H - H ₂	7,5
B ₂ - J = $\frac{1}{2} \cdot 2,9 + 0,3$	14,7
B ₂ - J = (B ₂ - J) $\frac{1}{2} + 4,5$	5,4
B ₃ - B ₄	2
J - J ₂	2,5

Kedves olvasóinkkal köszöljük, hogy »megrendeléseiket» — anyagtorlódás

miatt — januári, illetve februári számunkban »számlítja» a HÁZI varroda

A jégvitorlás

Abra: a 3. borítón

Bármilyen csomó- és repedésmentes faanyagból készíthetjük.

Az árbocot és a tartórudat kórisfából készítsük. A rudat tanácsos 2 db-ból összeenyvezni, mert akkor rugalmasabb. A faalkatrészeket lakkozzuk, a fémalalkatrészeket fessük. Az összeépítéshez bideg vagy »KAORIT«-enyvet és rézfacsavart használjunk. A vitorla kezeléséhez használjunk 5—8 mm Ø röpszálnórt vagy kötelet.

A kormánykorcsolya — szárnykorcsolya

A leszabott vaslemezeket és tengelyeket méretre kidolgozzuk, a tengelyvégre hegesztéssel felteszük a kengyelt, ami közé anyácsavarral szereljük fel a csúszó talpat.

A csúszótalp és a kormánykar laposvasból készül.

A láb kormány.

Lábbal kormányozzuk a vitorlást. A kormánytengelyre szerelünk egy keményfakart. Mindkét végén fúrjunk 6 mm Ø lyukat, ide kössük be a 4 mm Ø sodronykötél végét. A láb kormány elkészítése után a karokat átlós irányban összekötjük, így amerre a láb kormányt nyomjuk, arra fordul a vitorlás.

A szánkótest-üléssel.

A szánkó-alapra derékszögben felcsavarozzuk a keresztfát. A szánkó-alap

alsó lapjára felszereljük a betétiákat és a merevítőhevedereket. A háttámla mögé laposvasból kitémasztókart teszünk.

A vitorla

Az árbocot és a tartórudakat megmunkálás után háromszor belakkozzuk csónaklakkal. Az árbocrúd alsó végére és a keresztrud találkozásához tegyünk karikát, a felső végére pedig felhúzó csigát. A tartórúdra 2—3 facsavarral kengyelt szerelünk. A tartórúd két végén mélyedést készítünk, ide kötjük a szabályozó kötelet. A vitorlát, alsó szélére 10—15 cm-ként varrott gyűrűkkel kötjük a tartórúdra.

Az árbocrudat behelyezzük, bekötjük a felhúzó zsinór végét, és a csigán keresztül fűzzük a zsinórt. A zsinógot feszesen tartva, az árbocrúd kikötő bakjához erőftjük. A vitorlát az árbocrúd végeire kötött zsinórral irányítjuk.

Fojt

AZ ÉV KERESZTREJTVÉNYE

	1	2	3	4	5	6		7		8		9		10			
12								13	↙	14		15	↘	16			↘
17			18							19			20				
		21		22				23				24					
	25		26				27					28					
29		30		31		32				33	34						35
36	37				38		39					40		↘	44		
42							43			44			45				
		46		47				48	49			50		51			
52	53		54				55					56		57			58
59						60				61				62		63	
64					65		66			67		68			69		
	↙				↘					↘							

E havi rejtvényünk beküldendő 16 sorait csupán egy-egy hónapnévvel jeleltük. E 16 sorokat ugyanis az idén megjelent keresztrejtvényeinkben elrejtett beküldendő 16 sorokból válogattuk össze. Akik egész évben fejtették rejtvényeinket és jó memóriájuk is van, azok könnyen megbirkóznak mal feladatunkkal — de az sem minősül hibának, ha elő-előveszik segítségül a megőrzött régi lappéldányokat.

*

VIZSZINTES: 1. JANUÁR. 8. NOVEMBER. 10. OKTÓBER. 12. Elegyíteni. 13. Az ozmium és kalcium vegyjele. 15. Kiskocsmá. 17. Friss. 18. Hajdanában. 19. Mi se, ... és ők se. 20. Az egyik érzék. 22. Emberek, angolul. 23. »PP.« 24. Lop. 25. Lejjebb nála. 27. Kitűnő útburkolóanyag. 28. Skálarészlet. 30. Német számnév. 32. Bátorkodik. 33. JÚNIUS. 35. Folyadék. 36. Az illető szintén tolvaj. 39. Továbbtaszít. 40. Kocsmacégér felirata. 42. Az ismeretlen névjele. 44. Iratkapocs. 45. Fém. 47.

Tibeti gyapjas állat. 48. A kén, a fluor és az arzén vegyjele. 51. Hangszer. 52. Bántottál. 55. Az előd. 56. Skálahangok. 59. Erdékcsoport. 60. Tabi László névjele, kétszer is. 61. Tágas, kényelmes fekvőhely. 63. Fedd. 64. Régi hordónagyság (kb. 2,5 hl). 66. Divat, németül. 68. **SZEPTEMBER.**

FÜGGŐLEGES. 1. Ital. 2. Vallásrövidítés. 3. Kanalaz. 4. Szörme. 5. Hagy. 6. Semmi, franciául. 7. Fél folt. 8. Oázis, idegen nyelven (ék. felesleg). 9. ZB. 10. Helyben. 11. Mesterség. 12. Vízforrás. 14. APRILIS. 16. Csík. 21. Nagy termető. 23. AUGUSZTUS. 24. »B.« 26. MÁRCIUS. 27. Kis terepjáró gépkocsi. 28. FN. 29. MÁJUS. 31. FEBRUÁR. 34. Kés-dicséret. 35. Durrant. 37. Lábikra. 38.

*
A NOVEMBERI KERESZTREJTVÉNY HELYES MEGFEJTÉSÉÉRT KÖNYVJUTALMAT NYERTEK:

Pipics József, Ács,
Kendrovics Miklósné, Székesfehérvár,
Kiss József, Budapest,
Lipták András, Edelény,
Fábián Róbert, Budapest,
Fehér Gáborné, Püspökszilárv.

Nagy magyar tájképfestő (ékezetcsere!). 41. Belgőszerv. 43. MK. 46. Gentlemanlike. 49. JÚLIUS. 50. Azonosak. 53. »LT.« 54. TKK. 55. Gyümölcs. 56. Golyóbis. 57. Lángolsz. 58. Vátesz. 62. YOL. 63. Majdnem ráun. 65. YS. 67. Igeköltő. 69. A 34-es mássalhangzó! (Fenyősy Antal)

*

Beküldendő a hónapnevekkel definiált 11 sor megfejtése, »REJTVÉNY« megjelöléssel, 1962. január 1-ig.

*

Megfejtés a novemberi számból: Képbontó cső. Demodulált képjel. Tavasz. Ernyő. Mikrohullámú lánc. (És még egy szó, amelyet nem árulhatunk el, mert e havi rejtvényünkben is szerepelt!)

Sziluettek

Feszítsünk ki két ajtófélfá között egy lepedőt és tüntessünk el valakit a társaságból úgy, hogy lehetőleg senki se vegye észre, ki hiányzik, majd hirtelen oltuk el a lámpákat. Ezután állítsuk az illetőt a váazon mögé és világítsuk meg arcélét túlsó oldaláról egy zseblámpával. A jelenlevőknek ki kell találniuk, kinek a sziluettjét látják. Később egyszerre ketten is állhatnak, sőt elváltoztathatják hajviseletüket is, hogy nehezebb legyen a felismerés és nagyobb a mulatság.

Ügyesek előnyben

Allítsunk fel két széket egymással szemben — mintegy 1 m legyen közöttük — és tegyünk az egyikre egy égő gyertyát. A játékosnak fel kell állnia a másik székre, kezében egy eloltott gyertyával, majd akár lehajolva, akár egyik lábbal a másik székre át lépve meggyújtani a gyertyáját.

A győztesnek a tiszteletbeli Prometheusz cím adományozható.

Milyen lehet?

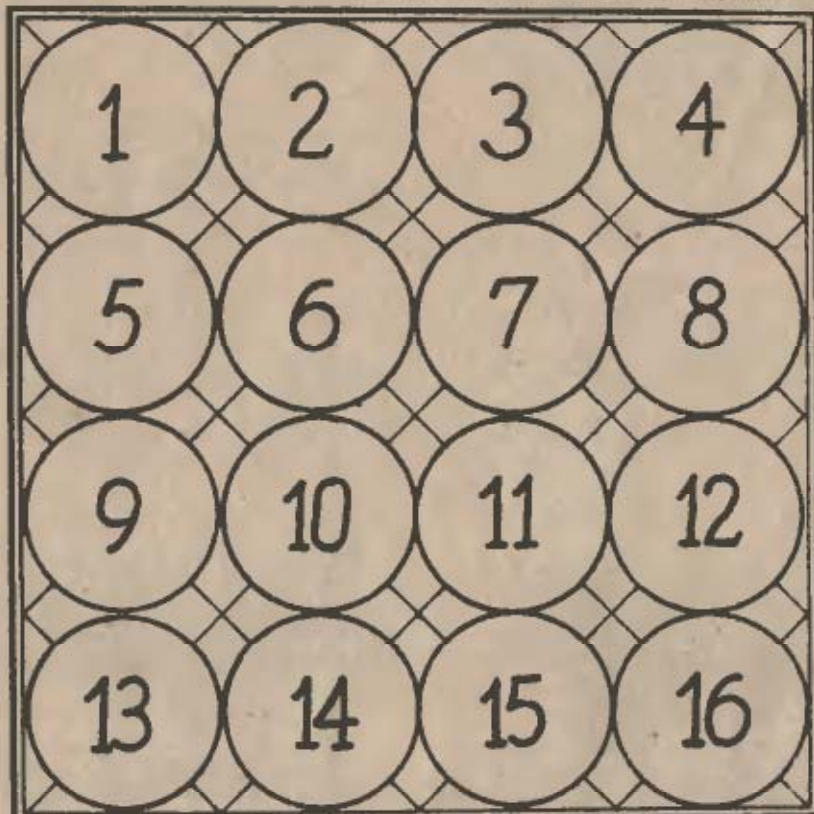
Készítsük el az itt látható nyílásokat egy kartonlapon. A négyzet egyik oldala, a kereszt szélessége és magassága, valamint a kör átmérője kb. 10 cm legyen.

Ezután kittből, gyurmából vagy más, formálható anyagból próbáljunk olyan testet készíteni, amely mindhárom nyíláson éppenhogy átfér. Milyen alakja lesz ennek a testnek?

VARÁZSTÁBLA

Készítsük el mutatós kivitelben az itt látható táblát. Ez lesz első varázserejű barkácsolásunk! Kérjünk fel valakit a társaságból, hogy gondoljon egy számot a táblán láthatók közül, de ne árulja el. Ezután ujjunkat rátesszük különböző számokra, az illető pedig számoljon közben magában, csendben. Amikor az első számra rámutatunk, eggyel nagyobb számot vegyen kiindulásként, mint az, amire gondolt. Minden további mutatásunknál adjon ehhez

magában egyet. Amikor 25-höz ér, mondja hangosan, hogy állj! Ujjunk ekkor pontosan arra a számjegyre fog mutatni, amit gondolt!

A mi feladatunk a következő: az első nyolc esetben akármelyik számra rámutathatunk, kilencedikre azonban a 16-osra, tizedikre a 15-ösre, tizenegyedikre a 14-esre kell mutatnunk és így haladunk visszafelé, míg az állj-t meg nem halljuk. Ujjunk ekkor éppen a gondolt számon lesz — ha ez nem varázslat, akkor csak matematikai törvényszerűség lehet!

SZILVESZTERKOR

Az év utolsó feladványaként, valamint annak megállapítására, vajon jó hangulatban tudunk-e kombinálni, hozzunk be december 31-én este féltizenkettőkor a konyhából egy 8 literes, egy 5 literes és egy 3 literes edényt. Hiper-mangánnal, vagy más színező anyaggal készítsünk előre »vörösbor« — a nagyobb hatás kedvéért — és töltsünk belőle 5 litert a 8 literes, 3 litert az 5 literes és 3 litert a 3 literes edénybe.

Tűzzük ki a feladatot: KÉTSZERI ATÜNTÉS UTÁN valamelyik edényben pontosan 1 liter »vörösbor« maradjon. (Az edények köbtartalma és a bennük levő, tűzesszínű folyadék mennyisége természetesen nem titok).

Siessünk a megfejtéssel, közeledik az éjféli, az új esztendő, sok-sok új rejtvényvel! Összeállította: BAJAI ERNŐ

1961

EVERETT

A BARKÁCSOK és művelődési otthon.

A barkácsoldás társadalmi igényként jelenik meg, erre feltétlenül fel kell figyelnie művelődési otthonainknak. Jelenleg a vidéki városokban, községekben a művelődési otthon az az intézmény, amelynek vállalnia kell, hogy otthon ad a szabad idejükben fűző-faragó embereknek. A művelődési otthonok mellett a termelőszövetkezeteknek is segíteni kell ezt a mozgalmat. Ok rendelkeznek ugyanis olyan anyagi és felszerelési eszközökkel, amiket a szakkör felhasználhat. Például: több termelőszövetkezetben összegyűlt néhány használatatlan székér és csak veri az esőt, mert rendbehozataluk nem rentálós. A szakkörök viszont örülnének az anyagoknak.

Az iskolát végzett fiatalok, ezekben a feladott szakkörökben folytathatják az iskolában megkezdett politechnikát és így a szakkörök a vidék szakemberutánpótlásának műhelye is válhatnak. Felvetődhet az a gondolat is, hogy a művelődési otthon csak helyet adjon a barkácsoldáshoz és a tagok saját szerszámaikkal, saját anyagból dolgozzanak. Talán kezdeti időszakban ez a követhetőbb forma, amely bizonyos esetekben állantólulhat is. Bár inkább azt tartjuk helyesebbnek, hogy a tagok, a szakkör tulajdonában levő szerszámokkal és anyagból dolgozzanak. Jó példákat, illetőleg kísérleteket láthatunk megyénkben a berettyóújfalusi, a biharkeresztési és a polgári járásban, amelyekben összesen hét barkácsoló szakkör működik.

Ez a művelődési otthonnak is előnyös, mert tömegbázisa egy új csoporttal bővül. Úgy érezzük, hogy a társadalmi összefogás otthon teremtethet a barkácsolóknak. Jelenkezzenek hát igényekkel a művelődési otthonokban és az otthonok igazgatói legyenek bátor a szűrté mozgalmak. Az Ezeremester pedig közöttük minél több cikket segítsen a barkács szakköröknek, esetleg tegye közzé a legjobb szakkörök programját és munkáik szakleírását.

Bényei József,
a Hajdú-Bihar megyei népművelési tanácsadó vezetőjének leveleiből

A 36-SZOROS ÚJÍTÓ:

Jó, hogy az Ezeremester Pásztori József leveleit országos megvitásra bocsátotta. Jónak tartanám, ha a szerkesztőség felhívást intézne a barkácsokhoz, hogy lakóhelyük szerint alakítsanak klubokat, vagy jelentkezzenek a szerkesztőségben, hogy a lap segítségével megtalálják egy-egy városban a klubokat egy "szűrté"-félében képzelem el, amely az Ezeremesteren keresztül műszaki tanácsokkal látna el a klubo-

BARKÁCSFÓRUM

ezzer barkács probléma, sőt országos közügy. Deák Lajos tanár, Miskolc, Tass u. 6. (A jelzett mikolc kezdeményezést hasznos volna ismeretlén a Barkácsfórumban Várjuk szíves tájékoztatást! — A szerk.)

ezzer barkács probléma, sőt országos közügy. Deák Lajos tanár, Miskolc, Tass u. 6. (A jelzett mikolc kezdeményezést hasznos volna ismeretlén a Barkácsfórumban Várjuk szíves tájékoztatást! — A szerk.)

ezzer barkács probléma, sőt országos közügy. Deák Lajos tanár, Miskolc, Tass u. 6. (A jelzett mikolc kezdeményezést hasznos volna ismeretlén a Barkácsfórumban Várjuk szíves tájékoztatást! — A szerk.)

ezzer barkács probléma, sőt országos közügy. Deák Lajos tanár, Miskolc, Tass u. 6. (A jelzett mikolc kezdeményezést hasznos volna ismeretlén a Barkácsfórumban Várjuk szíves tájékoztatást! — A szerk.)

ezzer barkács probléma, sőt országos közügy. Deák Lajos tanár, Miskolc, Tass u. 6. (A jelzett mikolc kezdeményezést hasznos volna ismeretlén a Barkácsfórumban Várjuk szíves tájékoztatást! — A szerk.)

Ezeremester-szakkör mozgalom valóban országos közügy.
Deák Lajos tanár,
Miskolc, Tass u. 6.
(A jelzett mikolc kezdeményezést hasznos volna ismeretlén a Barkácsfórumban Várjuk szíves tájékoztatást! — A szerk.)

Nálunk Dorogon, a nyugdíjas Vámos István alakította meg a szakkört a művelődési házban. Anyagilag a művelődési ház támogatja kezdeményezését, szerszámokat és hulladékanyagokat az üzlektől kapunk. Van már asztali szalgatúrásunk, egy

kis kombinált gyalgépünk és faesztergapadunk is. — Most szeretnénk venni csúcsesztergapadot. Szakkörünkben több barkácsos virágok, felmőlték és Ipari tanuló, diákok a szakkör tagjai. Szívesen látnánk a székesfehérvári Pásztori barkács-kollégát, akinek leveleiből az Ezeremester országos véleményes cseréje támadt és bárki, akitől tanulhatunk és adhatunk ugyanakkor szívesen eszünk velünk tapasztalatot.

K. László,
Dorog
(Ebbe a dorogi meghívással, kelte számú jelentkezés esetén a szerkesztőség szívesen szervez az érdeklődők számára tapasztalatcserét Dorogon — vagy bárhol, más jól működő feladott szakkörben. Kedves K. László hozzájárulását pedig arra kérjük, hogy szíveskedjék velünk közölni vezetéknevét és címét is. A szerk.)

a Fel nőttek politechnizációja..

Különösen jelentős fatum...

Pásztori József felhívása megszívlelendő. A barkácsoló szakkör szerintem a kultúrtörthonokban jól elterjedne. Miskolcon van már ez irányban jó kezdeményezés. Az anyagellátás is biztosított az ezeremester boltokon keresztül.

Az Ezeremestert lapozgatva, azt látom, hogy az egész V., VI., VII., VIII. osztályos politechnikai anyag benne van. Nagy segítséget nyújt a nevelőknek. Kérem a szerkesztőséget, hogy vegyék fel a kapcsolatot a Művelődésiügyi Minisztérium illetékesével abból a célból, hogy az iskolák és a pedagógusok rendszeresen megkapják.

Am a lap feladata — az én megítésem szerint — elsősorban a felnőttek politechnizációja. Ebben az értelemben a szobánforgó

Olvasom Pásztori József ötletét, illetve javaslatát barkács-szövetkezetek, "klub", illetve ezeremester szakkör szervezésének szükségességéről. Magam is szükségem tartom, mert ma már az iskolán kívüli politechnizáció is úgy fejlődik és olyan igényes, hogy itt az ideje a szervezésnek. Különös jelentőséget kap az ötlet falun, azért, mert ahol az szolgáló szövetkezet, se kislipar nincsen, ott a barkácsok munkaközössége se kitalálható a lakosságnak.

Félreértés ne essék, nem olyan szövetkezetre gondoltam, amely megrendelésre pénzért munkát végez, hanem önszervező intézményre, amely lezetlebb segítené a lakosságnak. A lényeg természetesen a társadalmi

Összefogással megszervezhető önszervező barkács-szövetkezetek gondolata — a hármas céllal: a barkácsok szerszámmal, anyaggal és szakirányítással való ellátása. Meg vagyok róla győződve, hogy a barkács-szövetkezetek alakulnak és hasznosak lennének. Bizonyos önszervező szövetkezetek részvények bevezetése biztosítaná a szerszám- és anyagbeszerzést: a tagok pedig a szerszámok igénybevételeért csekély tagdíjat fizetnének. Megfelelő szakember ügy gondolkodás-szolidaritásból elvállalná a "szövetkezet-irányítást."

BÜRSZÜNÝI LASZLO
Jobbágyi,
Felszabadulás u. 10.

